

Landgoed De Horte

Beheerplan (2025-2036)

Landschap Overijssel

Beheerplan de Horte

Auteur: [redacted]

Rapportnummer: TGB-0211
Datum: 11-5-2026
Datum vaststelling PT: 25-11-2025
Datum vaststelling MT: 11-05-2026
Coverfoto: hoofdhuis de Horte vanaf zuidzijde
Fotograaf: onbekend

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 Korte gebiedsbeschrijving 4
1.2 Relevante documenten Landschap Overijssel 4
1.3 Relevante overheidsplannen 5
1.4 6
1.5 Overige belanghebbenden 7

2 Ambities 8
2.1 Natuur 8
2.2 Cultuurhistorie 11
2.3 Beleving 12
2.4 Productie 13
2.5 Ambities verwerving en beheer 14
2.6 Synthese 14

3 Natuur 16
3.1 Korte termijn 17
3.2 Lange termijn 24

4 Cultuurhistorie 25
4.1 Korte termijn 31
4.2 (Middel)lange termijn 31

5 Beleving 32
5.1 Korte termijn 34
5.2 (Middel)lange termijn 34

6 Productie 35
6.1 Korte termijn 35
6.2 (Middel)lange termijn 35

7 Gebouwen 36

8 Communicatie, vrijwilligerswerk en fondsenwerving 38
8.1 Communicatie 38
8.2 Vrijwilligerswerk 38
8.3 Fondsenwerving 38

9 Toezicht en handhaving en veiligheid 40
9.1 Toezicht en handhaving 40
9.2 Veiligheid 40

10 Plan-do-check-act cyclus 41

Bijlage 1 Ligging van het gebied 42

Bijlage 2 Huidige natuurbeheertypenkaart 43

Bijlage 3 Natuurambitiekaart 44

Bijlage 4 Natuurmaatregelenkaart 45

Bijlage 5 Cultuurhistorische waardenkaart 46

Bijlage 6 Belevingskaart 47

Bijlage 7 Vak- en afdelingenkaart 48

Bijlage 8 Invloedskaart 49

1 Inleiding

1.1 Korte gebiedsbeschrijving

Landgoed de Horte vormt de thuisbasis van onze organisatie en is daarmee een prominent object voor Landschap Overijssel. Het landgoed heeft de status monumentale buitenplaats en geniet daarmee bescherming voor de toekomst. Het ontwerp, elementen en gebouwen dienen in goede staat te blijven en worden voorzien van restauratie. Karakteristiek zijn de lanen, landerijen, hakhout en de tuinen in Franse en Engelse stijl. Deze beheerplanperiode staat ook in het teken van hydrologisch systeemherstel wat een gunstig effect heeft op het systeem en de kenmerkende flora en fauna. De gebruiksfuncties dienen echter niet in geding te komen en vragen om een planmatige en gecontroleerde aanpak. Het landgoed is samen met het landgoed Mataram recreatief ontsloten middels een fraaie wandelroute.

Bij de planeenheid horen ook een aantal losse objecten / landschapselementen. Deze bestaan uit jong en ouder bos, grasland, (knotwilgen) singels en diverse poelen. Deze objecten zijn met name gelegen in de Marshoek en ten zuiden van Hoonhorst.

Zie bijlage 1 voor de ligging van het plangebied en bijlage 7 voor de vak- en afdelingenkaart.

1.2 Relevante documenten Landschap Overijssel

De strategische keuzes die we als Landschap Overijssel maken in onze terreinen zijn beschreven in een aantal interne visiedocumenten. In dit beheerplan worden de grote lijnen uit de verschillende visies vertaald in concrete doelstellingen voor de Horte. De belangrijkste documenten worden hieronder kort benoemd, de volledige documenten zijn hier te vinden: *VBI - DATA\Beleidsdocumenten* en *Natuurterreinen - DATA\Algemene beheerdocumenten*

Voor dit beheerplan zijn de volgende interne documenten van toepassing

Document	Relevant
Quattro Stagioni	Ja
Natuurvisie	Ja
Erfgoedvisie	Ja
Belevingsvisie	Ja
Productievisie (in ontwikkeling)	n.v.t.
Jachtvisie	Ja
Energievisie	Ja
Eerdere beheerplannen	Ja
Graslandnotitie	Ja
Bosnotitie	Ja
Bijennotitie	Ja, kasten in de Franse tuin

In het document Quattro Stagioni staat beschreven welke waarden we als Landschap Overijssel nastreven en hoe zich die tot elkaar verhouden. Dat gaat om natuur, cultuurhistorie, beleving en productie. In de Natuurvisie, Erfgoedvisie, Belevingsvisie en Productievisie (in ontwikkeling) wordt onze visie op onze doelstellingen beschreven.

Daarnaast zijn er de Jachtvisie en de Energievisie, waarin twee belangrijke thema's worden uitgewerkt, die invloed hebben op onze doelstellingen. In principe komen de gemaakte keuzes in dit beheerplan overeen met de bovengenoemde visies. Als dat niet het geval is, wordt dit expliciet in de tekst vermeld.

De doelstellingen uit dit beheerplan worden gerealiseerd door het uitvoeren van beheer- en inrichtingswerkzaamheden. Deze zijn opgenomen in ons beheersysteem CMSI, waarin jaarlijks de uit te voeren werkzaamheden zijn beschreven en waarin wordt gerapporteerd over de uitvoering daarvan.

1.3 Relevante overheidsplannen

Voor het maken van de dagelijkse keuzes rondom het beheer geven de interne documenten van Landschap Overijssel voldoende richting. Als er echter sprake is van ingrijpende wijzigingen of grote projecten is het van belang om na te gaan in hoeverre deze passen binnen het beleid van de verschillende overheden. In deze paragraaf is opgesomd om welk beleid dat gaat en waar de relevante informatie daarover te vinden is.

1.3.1 Rijk

In onderstaande tabel worden de verschillende voor onze terreinen relevante landelijke plannen en regelingen benoemd en wordt aangegeven of ze relevant zijn voor de Horte

Plan/regeling	Relevant
Natura 2000 natura2000.nl	Nee
Beschermd dorpsgezicht (https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/)	Nee
Rijksbeschermde buitenplaatsen (https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/) *De tuin- en parkaanleg van De Horte heeft monumentnummer 526304.*	Ja
Rijksbeschermde gebouwde monumenten (https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/) *Het hoofdhuis heeft monumentnummer 526303. De tuinmanswoning annex koetshuis 526305, de landbouwschuur 526308, de Horteboer 526306, de schuur bij de Horteboer 526307, het Witte Huis 526309, het prieeltje 526310, de parkbrug 526311, de druivenkas 526312, de tuinschuur 529776 en het moestuinhek 529777.*	Ja
Rijksbeschermde archeologische monumenten (https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/)	Nee

Landsdekkende regeling die niet van het Rijk komt:

Bosreservaten (https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/Environmental-Research/Projecten/Bosreservaten.htm)	Nee

1.3.2 Provincie

In onderstaande tabel worden de verschillende voor onze terreinen relevante provinciale plannen en regelingen benoemd en wordt aangegeven of ze relevant zijn voor de Horte.

Plan/regeling	Relevant
Nationaal Natuurnetwerk (NNN) (https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natura-2000-n2000/werken-aan-het-natuurnetwerk-nederland-in-overijssel/natuur-netwerk-nederland)	Ja
Provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (https://experience.arcgis.com/experience/6716d9340e9a4a9ab5f62136eca9ffb7)	Ja
Omgevingsvisie (https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/?session=3ab5a230-06aa-4625-8cdc-7ee7ebec0e21)	Ja

Het belangrijkste provinciale beleid m.b.t. de Horte is dat het onderdeel uitmaakt van het natuurnetwerk, daarin wordt aangegeven welke natuurtypen nagestreefd worden en op basis daarvan wordt ook het beheer (voor een deel) gefinancierd.

Qua ruimtelijke ontwikkelingen in en om de Horte spelen er een aantal zaken die van belang zijn, te weten:

- Tracé wijziging hoogspanningsverbinding Tennet
- Uitbreiding N35 / aansluiting Hessenpoort door onder andere Marshoek
- Grondwaterwinning Vitens

1.3.3 Waterschap

De Horte ligt in het werkgebied van waterschap Drents Overijsselse delta (WDOD). Tezamen met WDOD is er in 2024 uitvoering gegeven aan een LESA en bijbehorend maatregelenpakket voor hydrologisch systeemherstel en antiverdrogingsmaatregelen. Dit biedt kansen om meer systeemgericht te werken/beheren en daardoor ook meer water- en bodemsturend te zijn.

1.3.4 Gemeente

In onderstaande tabel worden de verschillende voor onze terreinen relevante gemeentelijke plannen en regelingen benoemd en wordt aangegeven of ze relevant zijn voor de Horte.

Plan/regeling	Relevant
Omgevingsvisie Dalfsen (https://www.omgevingsvisiedalfsen.nl/omgevingsvisie-dalfsen1/home)	Ja
Omgevingsvisie Zwolle (https://www.zwolle.nl/omgevingsvisie)	Ja

1.4

1.5 Overige belanghebbenden

Behalve Landschap Overijssel, zijn er meer partijen die betrokken zijn bij het beheer en de ontwikkelingen in deze natuurterreinen. De mate waarin dat het geval is, verschilt, maar onderstaande partijen zijn in ieder geval relevant voor het gebied:

- Landgoed Mataram
- Gemeenten Dalfsen en Zwolle
- Waterschap Drents Overijsselse Delta
- Zorgboerderij Vechterweerd
- Pachters / huurders
- Vrijwilligersgroep de Horteploeg

2 Ambities

Door de vertraging van de LESA zijn onderdelen uit de Hortevisie abstracter dan gewenst. De LESA is in juni 2025 afgerond. De tekst voor dit beheerplan is hoofdzakelijk vanaf januari 2025 tm mei 2025 opgesteld. Het is daardoor voor het beheerplan op onderdelen lastig om ambities uit te werken. We kiezen daarom in dit beheerplan vooral voor het beschrijven van de beheerrichting voor de komende 3 jaar.

Na 3 jaar is door uitkomsten van diverse onderzoeken, denk aan bodemonderzoek, fosfaatonderzoek, grondwateronderzoek, LESA meer bekend hoe systeemherstel kan worden ingezet en welke mate van vernatting mogelijk is.

Na 3 jaar zullen vervolgens de beheeractiviteiten opnieuw worden bepaald. Na deze periode is duidelijker hoeveel natter bepaalde delen zullen worden en welke mogelijkheden er zijn bij bijvoorbeeld vervanging van lanen, beheer van hooilanden, bos en paden en verpachting van percelen. De Beheerplanschouw voorziet in het momentum.

2.1 Natuur

De bossen en agrarische gronden van de Horte liggen op een hogere zandrug. De natuurlijke natte graslanden liggen zuidelijk en oostelijk in lagere delen langs de Emmertochtsloot. De Horte is een natuurgebied dat aan de zuidkant van de Vecht, onderdeel uitmaakt van een gordel van landgoederen. Soorten als ringslang, kamsalamander, grote modderkruiper, verschillende soorten vleermuizen en middelste bonte specht komen hier in deze landgoederen (Soeslo, De Horte, Mataram, Den Berg) alleen voor dankzij de oude extensieve bossen en vele waterpartijen.

Huidige natuurwaarden

Graslanden

De graslanden op het landgoed zijn deels in vaste pacht en worden intensief bewerkt en begraasd. De aanwezige natuurwaarde is beperkt tot meer algemene soorten, maar deze graslanden vervullen wel een belangrijk voedselgebied voor das, grote lijster en buizerd. Dat komt onder andere omdat het al een oude grasmat heeft. Langs de Emmertochtsloot liggen meer natuurlijke graslanden (Emmerhooilanden) die nu zijn ingericht als waterberging en natuurlijk begrazingsgebied.

- Waterberging: deze voormalige agrarische percelen zijn deels afgegraven en vernat. De graslanden worden gekenmerkt door lokaal veel pitrus door fosfaat uit het landbouwverleden die gemobiliseerd is door de natuurontwikkeling en bijbehorend graafwerk in dit deel.
- Er is gekozen voor extensieve begrazing en aanvullend maaibeheer. Dit zorgt voor een leuke variatie en bijzondere soorten.

Op de natte plekken zien we gele kwikstaart, bruin zandoogje, moerassprinkhaan, echte koekoeksbloem en icarusblauwtje en op de droge ruigere delen zingt de rietgors, broedt de graspieper en roodborsttapuit en schuilen vele muizen en kikkers waar de ringslang van profiteert. Grauwe klauwier wordt de laatste jaren geregeld als broedvogel gezien, met name rond de verspreide struweelbosjes.

Na uitvoering van de hydrologische herstelmaatregelen (uit de LESA) bekijkt de projectgroep opnieuw wat de bodemchemie is en wat de juiste beheerstrategie op perceelsniveau wordt.

Aan de Oude Vechtdijk ligt een weiland dat extensief wordt beweid, zich mooi ontwikkelt en deels omzoomd is door houtwallen. De bramenopslag weten de grauwe klauwier en grasmus goed te waarderen. Verder oostelijk bevindt zich een perceel in de dijkvoet waarbij het eigendom rijkt tot de kruin van de dijk. Deze plek is verzuurd en verarmd maar bevat van nature stroomdalflora.

Akker

Noordelijk van de Horte boerderij ligt een natuurakker van ca 2 ha. Hier wordt graan geteeld en blijven randen staan. Geelgors en algemene dagvlinders profiteren hier van.

Bossen

De Horte is rijk aan oud en waardevol bos. Een deel is aangeplant (douglas) en het grootste deel is oud eikenhakhout. Door het historische hakhoutbeheer zijn er nu monotone stukken met eik en weinig gelaagdheid. Deze eiken zijn ruim een eeuw geleden op spaartelgen gezet.
Door verzuring en verdroging is de ondergroei van de bossen beperkt. Op sommige plekken groeien nog bosanemoon, gewone salomonszegel en eikvaren maar bijzondere soorten zijn verdwenen en braam is in de ondergroei algemeen. Vooral in de randen van het bos en randelementen als wandelpaden zijn diverse soorten die profiteren van de kleinschalige dynamiek.
De meeste holenbroeders en vleermuizen zitten in de oude lanen. Dit zijn vaak de oudste bomen met veel natuurlijke holtes. Het aandeel dood hout in de bossen is nu nog beperkt. Langs de wandelpaden worden vanuit veiligheid dode takken en bomen weggehaald.
Langs het pad achter het witte huisje, is geen/beperkte mantelzoom in verband met de cultuurhistorische structuur waar prioriteit aan gegeven is. Het bestaat uit een soortenarme en open grazige vegetatie. Op deze plek kan worden ingezet op een kruidenrijke en bloemrijke rand ten gunste van de biodiversiteit zonder in te boeten op de cultuurhistorische structuur.

Aan de noordkant van de Poppenallee, tussen de Voetsteeg en Koepelallee ligt een oud eikenbos. Dit is niet toegankelijk, zeer rustig en minimaal beïnvloed door beheer. Dit bos ontwikkelt zich prachtig met een rijk assortiment aan bomen en struiken en veel variatie in gelaagdheid en leeftijd.

Rond de Horte liggen meerdere kleine bosjes, singels en houtwallen die bij de beheereenheid horen. Sommige zijn jonge ruilverkavelingsbosjes andere zijn zeer oude hakhoutbossen of wallen die aandacht verdienen. In het intensieve landschap zijn dit belangrijke elementen voor natuur. Dassenburchten, nesten van roofvogels, rustplekken van reeën bevinden zich in dit soort elementen. Daarnaast zijn dit belangrijke corridors voor migrerende diersoorten.

Water

Op de Horte liggen meerdere poelen, vijvers en sloten. De oevers worden vaak extensief beheerd en de waterkwaliteit is goed. Otter, ijsvogel, ringslang, grote modderkruiper en libellen als koraaljuffer, bruine winterjuffer en glassnijder zijn enkele bijzondere soorten die hier van afhankelijk zijn en op de Horte zijn waargenomen.
Bij het erfgenamenbos liggen langs de Emmertochtsloot twee grotere wateren die door de relatief rustige locatie en door de samenhang met andere natte structuren een

plek voor riet en moerasvogels bieden. Op sommige delen van de oevers groeien bijzondere planten.
De oude Emmertochtsloot achter het landhuis is een belangrijk element voor rustende watervogels en de oevers laten prachtige verlandingsvegetaties zien dankzij de grondwaterinvloed en het achterwege blijven van beheer. De vegetaties doen sterk denken aan vegetaties in verlandende kolken of zoals we het bijvoorbeeld in laagveengebied zien. Deze watergang is belangrijk voor libellen als bruine korenbout, smaragdlibel en vroege glazenmaker en zou in de toekomst interessant kunnen worden voor witsnuitlibellen, met name sierlijke witsnuitlibel (habitatrichtlijnsoort) en de grote modderkruiper.

Knelpunten
- Verdroging: Verdroging is het grootste probleem, waardoor vochtige soorten zijn verdwenen.
- Verzuring: Door verdroging en stikstofdepositie is de bodem van vooral de bossen erg aan het verzuren. Dit heeft invloed op de vitaliteit van de bomen maar ook de kruidlaag.
- Herstel van cultuurhistorie kan nadelig zijn voor sommige natuurwaarden, denk aan het vervangen van de laanbomen of herstel van waterzichtbaarheid. Dit soort ingrepen moeten goed gewogen worden. Deze ingrepen kunnen ook juist voor kansen zorgen, denk aan meer licht, ruimte, kruiden e.d..
- Net als elders worden in de natuurgebieden steeds intensiever gerecreëerd. Dit zorgt voor extra verstoring (beweging, geluid). Voor soorten als raaf, wespendief of havik zijn er daardoor geen rustige hoekjes meer om te broeden of voldoende voedsel te vinden.

Ambities op de korte termijn
- Aanleg meer ruigte in de natuurlijke graslanden. Er mogen her en der meer ruigtes komen (braamstruwelen, opslag) om soorten van natte ruigtes te faciliteren.
- Verschralen voor bloemrijkere graslanden door maaiwerkzaamheden. Op de graspercelen die zichtbaar zijn op de Horte verschralingsbeheer toepassen om bloemen en kruiden te stimuleren.
- Natuurlijker bos stimuleren. Het huidige bos verkeert veelal in een stakenfase (spaartelgen). Dit stort langzaam in. Waar mogelijk kunnen soorten als hazelaar, linde, zoete kers toegevoegd worden om de variatie te versterken. Hoe verder van het hoofdhuis, hoe natuurlijker en inheemser het bos. Aan de zonnige randen is bosrandenbeheer wenselijk. Denk aan ontwikkeling van een mantel/zoom vegetatie met een breedte van 8 meter.
- Rust behouden en versterken. Extra ontsluiting of gebruik van bestaande rustige hoeken en boerenbosjes moet worden voorkomen.

Ambities op de lange termijn
Dit is afhankelijk van de uitkomsten van de diverse onderzoeken:
- Natuur versterken in wateropgave Vecht en Zwolle zuid.
- Eigendomspositie vergroten rondom Herfte in gebiedsprocessen voor stedelijke uitbreiding of wateropgaven
- Vernatten en ecologisch systeemherstel. Dit geeft ecologisch veel potenties bij afgestemd beheer.
- Aanleg van meer moeras in de natuurlijke graslanden. De natuurgraslanden langs de Emmertochtsloot zijn relatief monotoon. Door extra vernatting, sloten dichten en peilverhoging ontstaan meer bijzondere milieus. Op plekken met dominantie van pitrus, zal een maaiveld verlaging tot of lager dan de GLG een winst voor natuur opleveren.
- Natuurnetwerk verbeteren. De ecologische verbinding tussen Soeslo en de Horte is zwak en verdient aandacht.

– Streven naar een duurzame, dus grotere populatie van ringslang, kamsalamander, grote modderkruiper en bosanemoon. Behoud van grauwe klauwier, slaapplaats grote zilverreiger, ijsvogel, das en boommarter. Dat kan bijvoorbeeld door aanleg van nieuwe wateren en verbeteren van bestaande leef- of groeiplaatsen.

Natuurwaarden en -ambities

	Zeldzaam-heid	Oorspron-kelijkheid	Zelfred-zaamheid	Intact-heid	Potentie	Totaal	**Waarde Wybertje**
Huidig	2	2	2	1	2	9	**1,8**
Ambitie	2	2	3	2	2	11	**2,2**

Laag = 1, Gemiddeld = 2, Hoog = 3, Zeer Hoog = 4

Er is groei/ambitie mogelijk bij intactheid, zelfredzaamheid als de hydrologische herstelmaatregelen zijn uitgevoerd en extensieve integrale begrazing mogelijk is.

Zie bijlage 3 voor de ambities.

2.2 Cultuurhistorie

Landgoed De Horte heeft een lange geschiedenis. De vroegste, bekende vermelding van De Horte is in 1391. Op dat moment is er nog geen sprake is van een landgoed, maar van een boerderij met landbouwgronden. In de zes eeuwen daarna heeft De Horte meer dan twintig eigenaren gekend en maakt het verschillende ontwikkelingen door. In de zeventiende eeuw krijgt De Horte een landgoedkarakter met de formele aanleg (1649-1810) van rechte lanen, een toegangsweg, visvijvers en nieuwe gebouwen. De negentiende eeuw brengt met de landschappelijke stijl (1810-1973) een nieuw modeverschijnsel met zich mee. Het is landschapsarchitect Georg Anton Blum (1765-1827) die deze stijl op landgoed De Horte introduceert met een slingervijver, een driepuntsbrug en romantische rondwandelingen. Stichting Het Overijsselsch Landschap neemt in 1973 het vervallen landgoed over en start met een renovatie van zowel landhuis als park.

De huidige cultuurhistorische waarde van landgoed De Horte is ‘zeer hoog’. Dat komt door de ‘zeer hoge’ kenmerkendheid en ensemblewaarde. De formele stijl, de landschapsstijl en de gebouwen geven het landgoed de kenmerkendheid dat bij deze oude landgoederen hoort. Maar ook de ensemblewaarde van de Emmertochtsloot, de oude dorpenweg door het lanenstelsel, de hoge zandgronden en het landgoed is bijzonder. Daarbij is alles zeer goed bewaard gebleven. Zowel een groot gedeelte van de tuin- en parkaanleg als de gebouwen zijn daardoor (zelfstandig) als Rijksmonument aangewezen.

Erfgoedwaarden en -ambities

	Kenmerkend-heid	Zeldzaam-heid	Gaaf-heid	Ensemble-waarde	Totaal	**Waarde Wybertje**
Huidig	3	2	2	3	10	**3**
Ambitie	3	2	3	3	11	**3,5**

4-6 = laag – 7-8 = gemiddeld – 9-10 = hoog – 11-12 = zeer hoog

Erfgoedambitie: ~~laag~~ – ~~gemiddeld~~ – ~~hoog~~ – zeer hoog
Inzetten op: beschermen – beheren - ontwikkelen

Voor De Horte zijn vanuit cultuurhistorie vier ambities geformuleerd:
– In stand houden en versterken van de natuurlijke situatie van de hogere zandgronden en het hydrologisch lagergelegen beekdal van de Oude Vecht/Emmertochtsloot (tijdsvenster 1).

- In stand houden en versterken van de diversiteit in historisch grondgebruik door bouwlanden als akkers te gebruiken en graslanden als hooi- en weideland (tijdsvenster 2 en 3).
- In stand houden en versterken van de landgoedelementen uit de formele aanleg (1649-1810) en de landschappelijke aanleg (1810-1973) (tijdsvenster 2 en 3).
- Revitaliseren van het oude cultuurlandschap bij (deelgebied) Lenthe met (oude) bossen, (oude) akkers, hooilanden met kwel, een beekje en houtwallen (tijdsvenster 2).

2.3 Beleving

Ambitie gebiedswaarde voor beleving
De huidige gebiedswaarde voor beleving is hoog. Deze is afhankelijk van de gebruikswaarde (functionaliteit / mogelijkheid tot benutten gebied), de belevingswaarde (mogelijkheid tot beleven van kernwaarden gebied), en de narratieve waarde (betekenis/verhaal gebied) gerelateerd aan de aanwezige gebruikersgroepen. De belangrijkste motiefgroepen voor het gebied zijn “Interesse” en ‘’er tussen uit’’, en in iets mindere mate ‘’gezellig’’. Voor ‘’opgaan’’ ontbreekt het aan rust op ons terrein.

De huidige gebruikswaarde van het gebied is hoog, de ambitie blijft gelijk met ook hoog. De Horte is naast een prachtig landgoed ook de thuisbasis van Landschap Overijssel. Gezien de missie en visie van onze organisatie is Landgoed De Horte een voorbeeld van natuurbeleving dat voor iedereen toegankelijk moet zijn. Vooral gezinnen en mindervalide mensen kunnen beter bediend worden op de Horte. De infrastructuur – op veel plekken - aanpassen dat mindervaliden er gebruik van kunnen maken heeft als voordeel dat het voor kinderwagens en mensen die slecht ter been zijn toegankelijk(er) wordt.

De huidige belevingswaarde is hoog. De ambitie is zeer hoog.
Afwisseling wordt meestal hoog gewaardeerd in natuurgebieden, en dat is er op de Horte volop! Er zijn weiden, akkers, bossen, hakhout, vee, lanen, tuinen en nog meer. Ook de bebouwing hier is van belang. Het daadwerkelijk aanwezig zijn van een landhuis of boerderijen op een landgoed voldoet aan de algemene perceptie van een landgoed. Het is daarmee voor veel mensen een ‘typische’ locatie om naar toe te gaan. Het behoeft om het geheel te beleven niet veel uitleg. Meer uitleg en informatie kan ervoor zorgen dat mensen meer gaan zien dan ze standaard waarnemen, waarmee de beleving versterkt.

De huidige narratieve waarde van het gebied is gemiddeld. De ambitie is zeer hoog
De narratieve waarde – het verhaal van het landgoed – is rijk. Het is een oude locatie en dat is aan van alles te zien. Denk hierbij aan sommige enorme oude bomen en de gebouwen zoals de Horteboer. Het is voor veel mensen een leesbaar landschap met de lanen, huis en tuin. Het verhaal van Landgoed De Horte kan versterkt worden door mensen echt mee te nemen in ons werk. Op de Horte komen veel van de taken van Landschap Overijssel samen. Mensen daar beter in meenemen is een mooie kans die er voor ons ligt.

Belevingswaarden en -ambities

	Gebruikerswaarde	Belevingswaarde	Narratieve waarde	Totaal	**Waarde Wybertje**
Huidig	3	3	2	8	**2,7**
Ambitie	3	4	4	11	**3,7**

1 = laag, 2 = middel, 3 = hoog, 4 = zeer hoog
Gebiedswaarde: ~~slecht~~ – ~~gemiddeld~~ – hoog – ~~zeer hoog~~

Ambities

- Maatregelen voor mindervalide toegang van de Horte (gebruikerswaarde)
- Educatieroute opzetten (belevings- en narratieve waarde) 'het Verhaal van Landschap Overijssel'
- Kwalitatieve opwaardering entree / buitenlokaal Poppenallee
- Landbouwschuur ontwikkelen en inzetten als ontvangstkamer van de Horte

2.4 Productie

Beschrijving

Landgoed de Horte kent vanuit het verleden een aantal vormen van gebruik/productie, denk aan: pacht, jacht, houtoogst en verhuur. Al deze vormen zijn vandaag de dag ook nog steeds aanwezig maar de intensiteit kan verschillen. De gebruiksvormen maken het landgoed "levend" en dragen bij aan een gezonde kosten / baten balans voor Landschap Overijssel.

Hieronder een opsomming van de huidige gebruiksvormen en intensiteit:

- Vaste/reguliere pacht: ruim 12 hectare grasland is regulier danwel vast verpacht. Deze graslanden liggen allemaal binnen de begrenzing van de monumentale buitenplaats en zijn met name kenmerkend door de vierkante vormen (kamers). Reguliere pacht maakt dat de graslanden een landbouwstatus hebben en geen SNL natuurdoeltype dragen.
- Geliberaliseerde pacht: ruim 64 hectare grasland en 2 hectare akker is uitgegeven in jaarlijkse geliberaliseerde pacht. Dit zijn met name kruiden en faunarijke graslanden langs de Emmertochtsloot die worden beweid in het seizoen. Ook zijn er een paar percelen met kweldruk in hooilandbeheer uitgegeven. Deze vorm van pacht vormt een belangrijke inkomstenbron, dan wel beheermethode.
- Gewas op stam en inscharing: jaarlijks wordt er +/- 5 hectare grasland in deze gebruiksvorm uitgegeven. Dit zijn met name de kleinere landschapselementen binnen de planeenheid.
- Jacht: In deze planeenheid vindt faunabeheer plaats, te weten jacht, beheer en schadebestrijding. Gezien het afpalingsrecht van de actieve eendenkooi ten noorden van de Poppenallee is er in een grote straal op het landgoed, momenteel geen faunabeheer mogelijk. De opbrengsten van deze gebruiksvorm vallen door het kleine areaal laag uit. Mogelijk wordt faunabeheer in de nabije toekomst binnen het afpalingsrecht wel mogelijk, voorkeur heeft dan om het faunabeheer op het landgoed in eigen regie te nemen/uit te voeren.
- Houtoogst: Gezien het relatief kleine bosareaal maakt houtoogst geen prominente rol uit. Daarnaast zijn veel bossen al redelijk soortenrijk, danwel gedund. Lanen zijn in vorige beheerplan periodes weinig vervangen en vormen eerder een kostenpost dan opbrengstenbron. Bij sommige beheerwerkzaamheden komen houtopbrengsten vrij, dit maakt dat beheermaatregelen zich soms ten dele terug verdienen.
- Verhuur gebouwen: een aantal gebouwen of delen daarvan zijn permanent verhuurd als woning, recreatieverblijf en kantoorruimte. Denk hierbij aan het woongedeelte van de Horteboer, het koetshuis en een gedeelte van de landbouwschuur. Inkomsten vanuit verhuur dragen bij aan de begroting van Landschap Overijssel.

Productiewaarden en -ambities

	Jacht	Pacht	Productie	Totaal	**Waarde Wybertje**
Huidig	2	3	2	7	**2,3**
Ambitie	2	2	3	7	**2,3**

1 = laag, 2 = middel, 3 = hoog, 4 = zeer hoog

Ambitie

De productiewaarde is gemiddeld tot hoog en zal dat naar verwachting ook blijven gezien de beperkingen en terreinomstandigheden. Door de verwachte ruimtelijke ingrepen in het kader van hydrologisch systeemherstel en restauratie rijksmonumenten zal er waarschijnlijk wel een schommeling gaan plaats vinden in waarden en ambities.

- Houtopbrengst zal toenemen door vervanging van lanen, het vooruit dunnen van bosvakken voor de vernatting start en randenbeheer. Verder weg van paden wordt de oogst in MAN bossen geminimaliseerd en mag dood hout blijven staan.
- De graslanden worden en blijven verpacht. Er kan een wijziging plaatsvinden in intensiteit vanuit het systeemherstel bezien.
- De akker blijft verpacht.
- Jacht, beheer en schadebestrijding worden mogelijk binnen het afpalingsrecht van de eendenkooi. Hierdoor wordt beheer en schadebestrijding onder andere op gans mogelijk gemaakt met het geweer. Insteek is om dit meer in eigen beheer te organiseren.
- Gebouwen blijven verhuurd.

2.5 Ambities verwerving en beheer

Bij het iets uitzoomen ligt de Horte vrij centraal op de kaart met daarbij veel verbindingsmogelijkheden naar andere objecten in de directe omgeving, al dan niet in eigendom. De landgoederen Mataram, Den Berg, Rechteren en Den Aalshorst grenzen aan de oostzijde van de planeenheid. Aan de noordzijde is er middels de eendenkooi een fraaie verbinding de Marshoek in die weer grenst aan de rivier de Vecht. Meer westelijk gelegen liggen de eigendommen: Sekdoorn, Soeslo en de objecten rondom Wythmen, deze zijn doorsneden middels spoor en de N35.

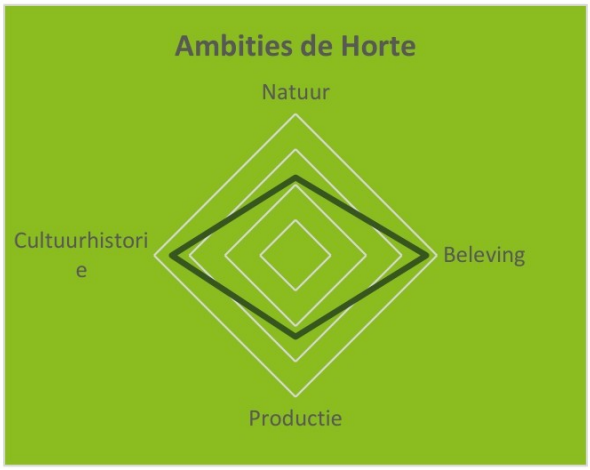
Om deze verbindingen te versterken bestaat de ambitie uit een breder palet aan mogelijkheden waaronder, het afsluiten van Groene en Blauwe Diensten contracten, agrarisch natuurbeheer, beheercontracten en/of verwerving van grond.
Percelen die direct tegen de Horte aan liggen en of van directe invloed zijn op het systeem zijn het meest interessant voor verwerving. Zie ook bijlage 8 ‘Invloedskaart’.

2.6 Synthese

De Horte is een bijzonder gaaf erfgoed ensemble van een landgoed met twee ontwerpfasen van de parkaanleg en nog steeds aanwezige historische gebouwen.
De natuurwaarden op dit landgoed komen overeen met dat van andere landgoederen en oude bossen. De Horte vormt een belangrijke schakel voor onder andere indicerende soorten zoals de ringslang, kamsalamander en grote modderkruiper, zeker als hier meer natte natuur wordt ontwikkeld.
Het beheer op de Horte is in belangrijke mate gericht op het instandhouden en versterken van de monumentale buitenplaats en het borgen van de diverse

gebruiksfuncties. Het geplande hydrologisch systeemherstel zal hier de aankomende jaren op een passende en gecontroleerde manier in verweven worden.
De Horte wordt voor iedereen toegankelijk en we zorgen ervoor dat we het verhaal over de Horte én over onze stichting kunnen overbrengen op ons publiek.

3 Natuur

In dit hoofdstuk worden alle natuurtypen in het gebied beschreven. De huidige waarden zijn nog niet heel hoog, maar kunnen in deze beheerplan periode sterk verbeteren. Versterken van de (bio)diversiteit en minimaliseren van negatieve randinvloeden (verdroging, vermesting en versnippering) zijn de belangrijkste doelstellingen. De ambitie voor de langere termijn is om de samenhang te herstellen en natuurwaarden te verhogen. Een belangrijk deel van de ambities moet ook concreter worden na afronding van de LESA en bijbehorende hydrologische onderzoeken. Het is daarbij van belang dat de samenhang van de diverse gebruiksfuncties gewaarborgd wordt, met name binnen de grenzen van de monumentale buitenplaats.

Ruimtelijk
Een belangrijke doelstelling is de ontbrekende schakels tussen de deelgebieden Soeslo en Den Berg te verwerven en in te richten. Het beheren van verschillende landschapselementen in het landelijk gebied en de aanleg van faunavoorzieningen horen daar ook bij, denk aan de N35.

Fysiek, zichtbaar
Verbinden is hier onderdeel van, maar ook de herkenbaarheid van de eigendommen. Het juiste beheer van bijvoorbeeld de landschapselementen (bv niet opsnoeien maar hakhout) moet zichtbaar en herkenbaar zijn. Juist langs de entree op het landgoed moet zichtbaar zijn dat hier natuur- en belevingswaarden prefereren boven gangbare landbouw.

Abiotisch
Herstel van de hydrologie (hogere grondwaterstand) vormt de basis voor de abiotiek. Dit herstel is waardevol voor de versterking van de gewenste natuurwaarden. Ook zorgt herstel ervoor dat het plangebied beter bestand is tegen klimaat extremen. Na herstel kan er lokaal verandering optreden in het bos door sterfte en natuurlijke selectie. Sommige delen van de graslanden kunnen natter en waardevoller worden voor moerasvogels en grote modderkruiper.

Biotisch
Er zijn al veel soorten verdwenen. Een significant hogere grondwaterstand zal de soortenrijkdom positief beïnvloeden. Opbolling van mineraalrijk grondwater is gunstig voor veel soorten. In de bossen zal dat positief zijn voor bosplanten zoals bosanemoon, inheemse vogelkers, geel nagelkruid maar ook matkop en wielewaal. Voor de graslanden zijn dat rietorchis, waterkruiskruid, bosbies, draadrus maar ook tureluur, rietgors en gele kwikstaart.

<u>Graslandnotitie</u>
Een groot deel van de graslanden hebben de classificatie B.
Percelen die vaste pacht hebben rondom het huis krijgen de classificatie C. Enkele meer waardevolle percelen vanuit natuuroogpunt krijgen de classificatie A. Zie bijlage 3b.

<u>Bosnotitie</u>
In de Hortevisie zijn de bostypen MAN en MAC op de Horte benoemd die ook gelden voor dit beheerplan. Zie bijlage 3a.

Beheertypen
In onderstaande tabel staan alle in het gebied aanwezige beheertypen. Dit zijn de huidige natuurtypen. Sommige moeten nog gewijzigd worden en soms mist in de huidige situatie een natuurtype.

Landschapsbeheertype	Hoeveelheid
L01.01 Poel en klein historische water	17 stuk
L01.02 Houtwal en houtsingel	2,63 ha
L01.03 Elzensingel	0,36 ha
L01.07 Laan	5,2 ha
L01.08 Knotboom	0,09 ha
L01.16 Bossingel	14m2
L02.03 Historische tuin	0.8 ha
Natuurbeheertype	**Hoeveelheid**
N04.02 Zoete Plas	1,36 ha
N05.03 Veenmoeras	1,02 ha
N05.04 Dynamisch moeras	0,30 ha
N10.02 Vochtig hooiland	0,24
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	66,4 ha
N12.05 Kruiden- en faunarijke akker	3, ha
N12.06 Ruigteveld	1,04 ha
N15.02 Dennen-, eiken-, en beukenbos	43,6 ha
N17.02 Droog hakhout	0,08 ha
N17.03 Cultuurhistorische bossen	0,82 ha
N17.06 Vochtig en hellinghakhout	0,34

Zie bijlage 2 'Huidige natuurbeheertypenkaart'

3.1 Korte termijn

Per natuurtype is aangegeven wat de concrete korte termijn-ambities of verbeterpunten zijn, vertaald naar maatregelen. Zie ook bijlage 4.

L01.01 Poel en klein historische water
Verspreid over het eigendom liggen maar liefst 17 poelen. De meeste daarvan liggen direct rondom de Horte, een aantal zijn aanwezig bij de Vechtdijk en in een perceel langs de Emmertochtsloot. Laatstgenoemde poelen zijn zeer waardevol vanwege het voorkomen van klein blaasjeskruid, sierlijke witsnuitlibel en gevlekte witsnuitlibel en de mooie oevervegetatie.
Rond de Horte zijn een aantal poelen voortplantingswater van kamsalamander en van sommigen is aanwezigheid van grote modderkruiper bekend. Alle wateren rondom de Horte zijn belangrijk voor de lokale maar kleine populatie ringslang. Voor deze soort worden sinds 2016 jaarlijks broeihopen aangelegd en omgezet.
De poelen die vrij door het vee te benaderen zijn zien er in sommige jaren sterk betreden en vermest uit. Van deze poelen moet de ontwikkeling de komende jaren in de gaten gehouden worden en waar nodig ingegrepen worden.

Sommige poelen in het natuurontwikkelingsgebied achter de Horte en de Mataram zijn sterk dichtgegroeid met lisdodden en zouden op korte termijn geschoond moeten worden om de waarde voor waterfauna te behouden[1].

[1] *Ten overvloede: op de kaart is in een elzenbosje bij het uitkijkplateau een poel gesitueerd die niet klopt.*

Ambities korte termijn beheertype L01.01

- Prioritering aanbrengen voor schonen van poelen (regulier).
- Volgen ontwikkeling poelen in begraasde deel (regulier).
- Verspreidingsonderzoek naar kamsalamander en/of grote modderkruiper (project).
- Poel aanleggen in oostelijke deel om populaties kamsalamander te verbinden richting Vecht (project).

L01.02 Houtwal en houtsingel

In het oostelijk deel tegen de Zwarteweg bevinden zich een houtwal en houtsingel. De andere locaties met dit beheertype zijn zeer verspreid zoals zuidelijk langs de Bakenbeltweg nabij Slendebroek. In de Marshoek liggen verspreide bossingels tussen landbouwpercelen en langs de spoorlijn Zwolle-Emmen. Aan de zuidelijke Vechtdijk bevindt zich ook een singel met dit beheertype.

Ambities korte termijn beheertype L01.01

- Waar mogelijk meer herstel van hakhout en ontwikkeling van zoomvegetaties en herstel van struiklaag (regulier).

L01.03 Elzensingel

Op een locatie in het eigendom ten zuiden van de Klapvoortweg bevindt zich een Elzensingel. Vrijwilligers van de Horteploeg zetten deze singel periodiek af. Hier is geen ambitie voor geformuleerd maar ook hier kunnen algemene maatregelen voor fauna van de Horte gestimuleerd worden zoals het aanleggen van broeihopen of maken van takkenrillen.

L01.07 Laan

Alle lanen op de Horte bestaan uit dit beheertype.
De lanen zijn de belangrijkste biotoop voor holenbroeders, vleermuizen en eekhoorns op de Horte. Lokaal zijn er in het bestaande bos (N15.02) ook beperkt holtes en dood hout aanwezig die geschikt zijn voor holenbroeders. De holen in de lanen worden bewoond door vogels zoals bijvoorbeeld: bosuil, spreeuwen, holenduiven, grauwe vliegenvangers, bonte vliegenvangers, boomklever en grote en- middelste bonte specht.
Enkele bomen zijn al geruime tijd bekend als verblijfplaats van rosse vleermuizen. In recent vleermuisonderzoek is bovendien een boom gevonden met een kraamverblijfplaats van de watervleermuis. Daarnaast vormen de lanen belangrijk foerageergebied voor andere soorten zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.
Met name het deel onder de lindes of lanen met een betere ondergrond zijn belangrijk in het voorkomen van bosanemoon, geel nagelkruid, gewone salomonszegel, reuzenzwenkgras, grote muur en heksenkruid. In 2024 is per toeval op een locatie bleke zegge gevonden in een laan richting de Mataram. Waarschijnlijk is deze soort meegekomen met het aangevoerde leem wat ter verbetering van de paden gebruikt is. Dit verklaart ook de aanwezigheid van bloedzuring langs hetzelfde pad.
Bovendien vormen de lanen belangrijk biotoop voor bijzondere paddenstoelen zoals lila gordijnzwam, grijsbruine parasolzwam, roze beukenkoraalzwam. Voor paddenstoelen ligt er tevens een landelijk meetnet in de beukenlaan. Vermeldenswaardig is nog het voorkomen van kleine poppenrover die vaak te vinden is in de lanen van de Horte.

Ambities korte termijn beheertype L01.07

- Verblijfplaatsen vleermuizen beter in beeld krijgen (regulier).
- Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden voor vleermuizen in de vorm van geschikte kasten (project).

L01.08 Knotboom
In het oostelijke deel van de graslanden ten zuiden van de Horte bevinden zich enkele knotbomenrijen. Een deel daarvan is nog jong, een ander deel wat ouder. Ze vormen nog geen belangrijk biotoop voor bijzondere flora en fauna maar hebben vooral een landschappelijke waarde. Ook is er in de Marshoek een rij knotbomen aanwezig.
Voor dit type zijn geen ambities geformuleerd, het huidige beheer dient voortgezet te worden.

L02.03 Historische tuin
De voortuin van de Horte en een klein deel achter dit huis bestaan uit dit beheertype. De voortuin wordt gekenmerkt door de Franse landschapsstijl waarin vooral de oudere bomen van specifieke waarde zijn voor flora en fauna op het landgoed. Denk aan schuilgelegenheid voor de bosuil in de walnoot en enkele bijzondere mossen of korstmossen op enkele bomen.
Vooral de beukenhaag om de tuin is een belangrijke locatie voor de verspreiding van enkele zeer zeldzame korstmossen in Nederland. Daar komt in ieder geval de beukenknikker, glad speldenkussentje en grauwe runenkorst voor op enkele dode of halfdode oude beukenstammen. In het beheer moet daar rekening mee worden gehouden.

De rijkelijke bloei van bloemen in de borders van de tuin zijn een belangrijke foerageermogelijkheid voor diverse soorten (grasland)vlinders uit de omgeving en voor zweefvliegen en wilde bijen. De oude kas vormt de enige groeiplaats van muurvaren op de Horte. De poel in de midden van de tuin is voortplantingsbiotoop van kamsalamander, bruine en- groene kikkers. Ook zijn hier vaak ringslangen te vinden die zich te goed doen aan de kikkers. In de zuidoosthoek van de tuin bevindt zich een broeihoop waar ringslang zich in voortplant. Vermeldingswaardig is de grote populatie ranonkelbijen in het riet van het prieeltje in de achtertuin en de grasbij in het zandpad.

<u>Ambities korte termijn beheertype L02.03</u>
- Blijvend bijhouden van de ringslangbroeihoop in voortuin, ook als educatief punt voor bezoekers van de tuin (regulier).

L01.16 Bossingel
Het beheer en de ambities sluiten aan bij type L01.04.

N04.02 Zoete Plas
Alle watergangen op de Horte die geen poel zijn bestaan uit dit beheertype.
Hiervan is het gedeelte van de Emmertochtsloot tussen de ruige, beweide percelen het meest waardevolle of soortenrijkste voorbeeld dankzij de verlandingsvegetatie, grondwaterkwaliteit en relatieve rust in dit deel. Plat fonteinkruid is een zeldzame soort die hier aanwezig is en ook in de gracht direct achter de tuin te vinden is. Het water is belangrijke biotoop voor kleine modderkruiper, grote modderkruiper, bittervoorn en zeelt, maakt deel uit van een territorium van otter en is belangrijk voor de lokale populatie ringslangen.
In de slingersloot komt rossig fonteinkruid voor en in dit deel worden bijzondere libellen gezien zoals gevlekte witsnuitlibel, glassnijder, bruine korenbout. Vanaf de brug is soms snoek in het water te zien. De natuurwaarde van de omgelegde wetering op de grens met de Horte en het landbouwgebied is niet bekend maar de aanwezige rietkraag vormt broedbiotoop voor rietgors en kleine karekiet. Daar waar deze door het bos richting het noorden snijdt richting de Poppenalle, wordt het omliggende bos sterk ontwaterd. De gracht om de tuin valt eveneens onder dit beheertype, het deel vlakbij het landhuis en de Horteboer valt zomers droog en heeft een lage natuurwaarde.

Ambities korte termijn beheertype N04.02

- Verondieping of dempen van sommige watergangen verkennen, in lijn met het hydrologisch onderzoek en LESA (project).
- Slotgracht baggeren met lokaal behoud van verlandingszones voor grote modderkruiper (project).

N05.03 Veenmoeras

Achter de Horte is een deel van de vergraven hooilanden aangemerkt als veenmoeras. Dit type is relatief nieuw in het SNL systeem en is een opvolger van een eerder type die hier aangewezen was, vermoedelijk N05.01 Moeras.
Het terrein leent zich op dit moment niet voor N05.03 en zou dan ook aangepast moeten worden. In een eerder SNL beheerplan maakte dit deel uit van N12.02 kruiden en faunarijk grasland waarbij delen soms met de rups gemaaid werden. Omdat deze delen zich mooi ontwikkelen en soorten van vochtig hooiland laten zien is de beste oplossing waarschijnlijk om dit te wijzigen in N10.02 Vochtig hooiland om zo ook het maaibeheer te kunnen vergoeden.

Ambities korte termijn beheertype N05.03

- Aanpassen beheertype naar juiste type (regulier).
- Inbrengen van vochtig hooiland soorten (regulier).
- Maaien van delen om pitrusdominantie te doorbreken, deels ook in de zomerperiode, rekening houdend met ringslang (regulier).

N05.04 Dynamisch moeras

Aan de overzijde van de Poppenallee bevindt zich een waterberging langs de Emmertochtsloot. Dit terrein bestaat uit het beheertype dynamisch moeras en is ontstaan na een inrichting in 2011. Het werd lange tijd niet of nauwelijks beheerd maar is vanaf 2021 grondig aangepakt waarbij opslag verwijderd is en riet gemaaid is. In het terrein wordt jaarlijks een deel van het riet gemaaid waarbij altijd een deel blijft staan als dekking of als broedgebied voor vogels. Het terrein wordt sterk beïnvloed door grondwater en biedt potentie voor toekomstige ontwikkeling.

Ambities korte termijn beheertype N05.04

- Aanleg ringslang broeihoop om de soort een stapsteen richting het noorden te bieden (regulier).

N10.02 Vochtig Hooiland

Een beperkt deel van de graslanden achter de Horte behoort tot dit type. Het zijn de meest soortenrijkste delen van de graslanden. In de toekomst zou een groter deel van dit terrein tot dit type kunnen horen (zie N12.02).

Ambities korte termijn beheertype N10.02

- Beheertypekaart aanpassen en delen achter de Horte opnemen als dit type (regulier).
- Soorten inbrengen en gerichter delen maaien voor bevordering soortenrijkdom (regulier).

N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland

Nagenoeg alle graslanden rondom de Horte bestaan voor een belangrijk deel uit dit beheertype, de graslanden bij de oude Vechtdijk en het ying-yang perceel bij Herfte.
De graslanden bij de Horte kenmerken zich als zeer structuurrijk. Ze zijn daarom interessant voor moerassprinkhaan en grote groene sabelsprinkhaan specifiek en vele insecten. Hetzelfde geldt voor andere fauna die gebaat zijn bij structuurrijke, ruige graslanden zoals diverse soorten muizen en amfibieën en de ringslang specifiek. Het doel van het natuurontwikkelingsproject was om hier bloemrijk vochtig hooiland van te maken afgewisseld met dotterbloemhooiland. Met voortschrijdend inzicht kan

gezegd worden dat een deel anders uitgevoerd had kunnen worden en dat er beter vervolgbeheer had plaats moeten vinden om dit te realiseren. Vanwege de vele nutriënten die nog in de bodem aanwezig waren en vervolgens bij de werkzaamheden gemobiliseerd zijn is het soortenarm en eentonig gebleven met vooral veel dominantie van pitrus. Bovendien kunnen vraagtekens gesteld worden bij de vorm van beheer die direct daarna ingezet en reeds aangehouden is. Runderen zorgen voor structuur en door hun mest voor interessante situaties voor specifieke insecten. Afvoeren van voedingsstoffen en het verhogen van de soortenrijkdom aan kruiden vinden niet of nauwelijks op deze wijze plaats. Bovendien kunnen er vraagtekens gezet worden bij de hoeveelheid en duur van de begrazing in sommige jaren, hier zou meer op gestuurd moeten worden om de potenties uit het terrein zo goed mogelijk te kunnen benutten. De structuur en het ruige karakter hebben zoals gezegd wel waarde.
Om toch meer potenties van dit terrein te benutten zou het grondwaterpeil verhoogd moeten worden terwijl tegelijkertijd lokaal afvoer van water mogelijk moeten blijven zodat het geheel niet verzuurt. Bovendien zou een deel van het terrein vaker en eerder in het groeiseizoen gemaaid moeten worden, dit kan prima samen gaan met seizoensbegrazing en kan elkaar lokaal versterken.

Bij de natuurontwikkelingswerken is destijds vrijgekomen grond lokaal verwerkt. Dit levert hoogteverschillen en gradiënten op. Deze terreindelen zijn 20 jaar later nog steeds vrij soortenarm. Sommige locaties zijn dusdanig betreden dat er open zand aanwezig is. Dit is interessant voor bijen en graafwespen en vorm een specifiek biotoop voor grasbij. Nabij de landbouwschuur bevindt zich een perceel wat in de afgelopen 10 jaar sterk verruigd en verbost is. Lokaal waren hier bloemrijke delen aanwezig met gele composieten waar bruin zandoogje, groot dikkopje en koevinkje soms massaal aanwezig waren. Dit perceel zou vanwege de aanwezige natuurwaarden weer vrijgesteld moeten worden.

Bij Herfte bevindt zich een waterberging met twee poelen waar de Emmertochtsloot tussendoor loopt. De noordoostelijke poel ligt op hetzelfde maaiveldniveau als omliggend afgegraven deel. De andere poel heeft een hoger maaiveldniveau om de poel zodat deze niet overstroomd wordt met landbouwwater in periode van hoge afvoer. In het perceel zijn verschillende soorten orchideeën aangetroffen en andere schraallandsoorten. De hoeveelheid bosopslag van zwarte els is de laatste jaren al afgenomen dankzij beheerinspanningen maar op sommige plekken zouden deze nog meer verwijderd moeten worden om de omstandigheden voor grondwatergevoede zeldzame kruiden verder te stimuleren. Omdat dit perceel een aangepast maaibeheer vraagt en vrij soortenrijk is, zou deze omgezet kunnen worden naar N10.02 Vochtig hooiland.

Als laatst mogen de percelen richting de Vechtdijk niet ontbreken. Het grotere complex met enkele bosjes en wateren op het eigendom hebben zich de afgelopen 10 jaar prachtig ontwikkeld, kroon op het werk was de vestiging van grauwe klauwier, waarvan er in de laatste SNL-monitoringsrode sprake bleek te zijn van inmiddels 2 paar. Het perceel is in potentie geschikt voor knoflookpad die zich voortplant in het eerstvolgende water richting het oosten. Ook is dit perceel relatief kruidenrijk met soorten als knoopkruid en steenanjer. Het perceel westelijker langs de Vechtdijk heeft potentie voor stroomdalgrasland dat hier voorheen ruim aanwezig was maar bij de laatste dijkverzwaring in de tachtiger jaren vermoedelijk verdwenen is.

Ambities korte termijn beheertype N12.02

- Beheer optimaliseren voor graslanden rondom de Horte: Zoeken naar een optimaal aantal GVE en het beheer aanpassen om de soortenrijkdom van de graslanden te verhogen. Dat kan door eventueel delen frequenter te maaien (regulier).
- Bodemchemie bepalen over 3 jaar wanneer hydrologische maatregelen zijn uitgevoerd en verder beheer optimaliseren (project).
- Aansluitend op twee voorgaande ambities de beheertypenkaart optimaliseren voor dit deel (regulier).
- Verbossing perceel naast landbouwschuur tegengaan om potenties voor insecten te vergroten (regulier).
- Lokaal maaiveld verlagen op locaties waar het kan afwateren op Emmertochtsloot om meer verlandingsvegetaties te creëren (project).
- Beheer optimaliseren in zogenoemde ying-yang perceel en beheertype aanpassen (regulier).
- Natuurwaarden zuidelijke Vechtdijk behouden bij dijkverzwaring Vecht (regulier).
- Soorten inbrengen op plekken met potentie voor vochtig hooiland of stroomdalflora (regulier).
- Poel aanleggen in deel ten oosten van Zwarteweg om kansen voor kamsalamander en ringslang richting het oosten te vergroten (project).

N12.05 Kruiden- en faunarijke akker

Er bevindt zich een relatief grote en productieve akker op de Horte op een historische plek. In sommige jaren laat deze een rijkere bloei aan akkeronkruiden zien dan andere. Het perceel is in ieder geval belangrijk voor kwalificerende soorten; korenbloem, slofhak, grote windhalm, echte kamille en voor andere soorten als driekleurig viooltje, klein vogelpootje, heggenwikke en kleine leeuwenklauw. Helaas wordt het terreindeel niet bewoond door typische akkervogels en de laatste jaren wordt er ook geen geelgors meer waargenomen.

In sommige jaren zou de akker een voortplantingsbiotoop voor kleine parelmoervlinder kunnen zijn maar daarvoor zouden randen met viooltjes moeten blijven overstaan. In het algemeen kan gezegd worden dat de akkers op gronden bij Landschap Overijssel onvoldoende aandacht krijgen. Sinds de laatste akkernotitie is veel meer kennis over deze vorm van beheer opgedaan die nog niet ingebed is in ons beheer.

Ambities korte termijn beheertype N12.02

- Zoeken naar meest ideale vorm van beheer van akker en dit beheer implementeren in het volgende beheerplan (regulier).

N12.06 Ruigteveld

Verspreid binnen het beheerobject liggen wat kleine overhoekjes ruigteveld. Voor een belangrijk deel kloppen de beheertypen op deze locaties niet en zouden dus aangepast moeten worden voor de nieuwe beheerplan aanvraag.

Langs de Zwarteweg ligt een driehoekig perceel dat gemaaid wordt en geen lange ruigtesoorten bevat en daarom dus door kan gaan voor N12.02. Een locatie langs de Emmertochtsloot ten westen van het Koetshuis is ook aangemerkt als dit beheertype maar is feitelijk een elzenhakhout met enkele meidoorns in de rand. De andere locatie betreft de eerder genoemde waterberging aan overzijde van Poppenallee. Het hoge droge deel hiervan is als ruigteveld aangemerkt. Omdat ook dit deel inmiddels jaarlijks gemaaid wordt en grotendeels korte vegetaties bevat, kan deze omgezet worden naar N12.02.

Ambities korte termijn beheertype N12.02

- Beheertype aanpassen (regulier).

N15.02 Dennen-, eiken-, en beukenbos

Dit beheertype omvat een groot deel van onze bossen op het landgoed behalve de parkbossen en hakhoutsituaties. Generiek zijn dit ook onze MAN bossen waar we streven naar inheemse soorten en variatie in leeftijd en gelaagdheid. Ook moet er een aanzienlijk deel dood hout staan en liggen. Hier is houtoogst geen doel maar kunnen er wel incidenteel opbrengsten zijn om ons doel te realiseren. Oude dikke bomen staan vooral in de lanen, die aankomende jaren gefaseerd omgevormd worden. Hier gaan nestelgelegenheid voor vogels en schuilmogelijkheden voor vleermuizen verloren. Het zou daarom goed zijn om alternatieven aan te bieden in de bestaande bossen, het liefst op wat meer open plekken of direct grenzend aan de lanen. Dit kan door kasten op te hangen maar ook door schuilmogelijkheden in bomen te maken.

In de percelen zelf zijn oude bomen schaars. Het is van belang terughoudend te zijn met dunningen omdat veel licht zorgt voor extra opslag van prunus en met name verschillende soorten braam. Als vernatting mogelijk is, zal er voldoende licht komen voor verjonging en gelaagdheid. Het bos met Amerikaanse eiken aan de Molenhoekweg moet worden omgevormd naar een inheems soortenrijker bos.

In het oude eikenbos aan de Voetsteeg voeren we geen beheer meer uit. Dit is een natuurbos conform de natuurvisie en zijn we toeschouwer.

De oude hakhoutbossen die op spaartelgen zijn gezet, moeten doorgroeien naar oud bos. Zonder ingrijpen is er al een selectie gaande van de sterkste. Herstel van hakhout beheer is wegens de slechte vitaliteit hier niet mogelijk en dus niet wenselijk. Lokaal zouden na werkzaamheden of windworp inheemse soorten met beter verteerbaar blad in gebracht kunnen worden.

Tot een aantal jaar geleden was er langs het pad vanaf het witte huis naar de uitkijktoren een mooie bosrandsituatie aanwezig met veel kamperfoelie. Dit is nu nog beperkt aanwezig in het laatste deel van dit pad richting de uitkijktoren. Elders in het bos van de Horte zouden dit soort bosranden weer gecreëerd en gestimuleerd kunnen worden door het afzetten van houtige beplanting en inplanten van kamperfoelie om het bos in de toekomst aantrekkelijk te maken voor bijvoorbeeld de kleine ijsvogelvlinder.

<u>Ambities korte termijn beheertype N15.02</u>

- creëren/versterken mantel-zoomvegetatie pluksgewijs langs het pad achter het Witte Huis en robuuster op andere locaties, zoals op schets in rode lijnen is aangegeven. (regulier)
- Bosrandenbeheer uitvoeren en stoppen met het verwijderen van de ondergroei. (regulier).
- Omvormen Amerikaans eikenbos Molenhoeksweg (regulier).
- Alternatieve nestel en schuilmogelijkheden aanbieden voor holenbroeders (project).
- Uitvoeren maatregelen die in LESA geadviseerd zijn (project).

N17.02 Droog hakhout
Een groter oppervlakte van droog hakhout bevindt zich in het bos in de noordoosthoek van het eigendom. Dit is geleidelijk vanaf 2010 in fases afgezet door de Horteploeg. Inmiddels bestaat dit deel uit 2 hectare waarvan alleen de uiterste noordoosthoek nog afgezet moet worden. Naast de cultuurhistorische waarde is dit terreindeel van waarde voor zangvogels van struwelen zoals zwartkop en tjiftjaf en voor insecten die profiteren van dood hout en/of een warmer bosklimaat. De aangehouden beheercyclus kan doorgezet worden, verder zijn er geen ambities voor dit beheertype. Ook is er een droog hakhoutperceel aanwezig op de overgang van de akker naar de lager gelegen graslanden rondom Emmertochtsloot. Ook deze wordt periodiek afgezet door de Horteploeg.

N17.03 Park of Stinsenbos
Hier staan veel oude bomen met gaten. Dit stuk is waardevol voor holenbroeders, vleermuizen en paddenstoelen. De Engelse tuin is rustgebied en niet toegankelijk voor recreanten. Daarom interessant voor bijvoorbeeld otter die hier met jongen is gezien. Tevens plek voor kamsalamander, ringslang en in de winter slaapplek voor zo'n 20 grote zilverreigers. Het is zaak rekening te houden met deze soorten door veel rust te behouden en niet alle dode, holle en potentieel gevaarlijke bomen weg te halen.

N17.06 Vochtig en hellinghakhout
Op een locatie richting de spoorlijn Zwolle-Emmen achter Poppenallee 10 bevindt zich een klein bosje dat als vochtig en hellinghakhout is opgenomen. Hier moet het bestaande beheer voortgezet worden. Er zijn verder geen ambities voor geformuleerd.

3.2 Lange termijn
In hoofdstuk twee zijn enkele lange termijn ambities gesteld, voor een belangrijk deel zijn de lange termijn visie afhankelijk van de uitkomst van de diverse onderzoeken.
Verder zijn er in dit beheerplan daarom geen lange termijn ambities geformuleerd.

4 Cultuurhistorie

De huidige cultuurhistorische waarde van landgoed De Horte is ‘zeer hoog’. De ambitie is om deze waarde te beschermen en te beheren en waar mogelijk te ontwikkelen.

Tijdsvenster 1: Natuurlijk landschap en prehistorische bewoning (<800 n. Chr.)
De oudste landschapsvormen op landgoed De Horte bestaan uit door de wind opgestoven dekzandhoogtes. Het is een periode (<12.000 jaar geleden) waarin het zo koud is dat er geen vegetatie in het Vechtdal groeit en zand los komt te liggen. Dat zand stuift lokaal op tot hoge zandige duinen. Soms worden ze aangeduid als rivierduinen, maar meestal worden het dekzandhoogtes genoemd. Landgoederen De Horte en Mataram bestaan uit een aantal van deze aan elkaar gestoven dekzandhoogtes. Landgoed De Horte is daarbij relatief vlak met een hoogte van 1,5 tot 2,0 meter boven NAP. Als het warmer wordt (>9.000 jaar geleden) kan tussen de dekzandhoogtes de Vecht haar loop naar het westen weer vinden. Met grote meanders door het landschap vindt de rivier haar loop en verlegt deze met regelmaat. Een van de meanders loopt vanaf Dalfsen naar Wijthmen en vanaf daar richting Zwolle en de Langerholter Buitenlanden. Het water van deze oude Vechtloop zoekt logischerwijs het laagste punt in het landschap op. Dat is ook nu nog terug te zien. Het beekdal van de Emmertochtsloot ligt op dezelfde plek en kent een verval van ongeveer 2 meter over 3½ kilometer.

De hoge plekken langs de oude Vechtmeander zijn uitstekende plaatsen om te gaan wonen. Vooralsnog zijn er echter geen vondsten van prehistorische samenlevingen gedaan. Dat heeft aan de ene kant te maken met het ontbreken van ruimtelijke ontwikkelingen, waardoor er geen archeologisch onderzoek wordt gedaan, en aan de andere kant met het graven van kilometers rabattenbossen, waardoor een groot gedeelte van de archeologische informatiewaarde verloren is gegaan.

Tijdsvenster 2: Middeleeuws dorpslandschap (800-1800 n. Chr.)
Vanaf de vroege middeleeuwen ontstaan er nieuwe samenlevingen en daar vinden we wel de sporen van terug. De dekzandhoogtes worden in gebruik genomen om te wonen en landbouw te bedrijven, de lage gronden voor grasland en voor veeteelt. Op de dekzandhoogte tussen Wythmen en Hoonhorst komen de boerderijen van De Horte en De Dieze te liggen.

Periode 1. Erve De Horte (<1649)
De vroegste, bekende vermelding van De Horte is in 1391 als er nog geen sprake is van een landgoed, maar van een boerderij met landbouwgronden. In dat jaar schenkt Dirk Bruggeman vier hectare “opper Horten” met een boerderij (hofstede) in het buurtschap Emmen aan het Agnietenbergklooster in Zwolle. Hoelang zij het in bezit hebben gehad is niet helemaal duidelijk, maar in 1520 is het in ieder geval duidelijk dat de boerderij het eigendom is van Johan van der Zedde. Hij verkoopt het goed aan zijn zwager Joachim Splijtloff, die rechter is in de stad Zwolle, en daarna de aanduiding ‘tot de Horte’ gaat voeren. Waarschijnlijk gebruikt hij de boerderij De Horte al als buitenplaats en heeft hij voor zijn werk ook een woning in de stad zelf.

Periode 2. Landgoed De Horte: formele aanleg (1649-1810) door Thomas Thomassen en erven
Op het moment dat Thomas Thomassen ‘de Jonge’ en zijn vrouw Egbertje van Sonsbeeck in 1649 de boerderij De Horte kopen, wordt de transformatie naar een echte buitenplaats ingezet. Zijn vader, Thomas ‘de Olde’, is op dat moment eigenaar van landgoed Dieze (later landgoed Frankeler en Mataram genaamd). Na zijn dood zal

landgoed Dieze overgaan naar de zus van Thomas, Aaltje Thomassen. Het moet Thomas zijn geweest die na 1649 een klein adellijk huis, een spieker, bouwt en daarmee informeel landgoed De Horte sticht. Het moet een aanzienlijk gebouw zijn geweest, want in 1675 werd het voor twee vuursteden aangeslagen. Logischerwijs is dit ook de periode waarin de formele lanenstructuur wordt ontworpen en aangelegd. Bijzonder is dat deze lanenstructuur ook nu nog voor het grootste gedeelte goed zichtbaar is. Als Thomas in 1667 overlijdt, komt de Horte toe aan zijn weduwe en hun dochter Gesina Thomassen. Gesina huwt met de veel oudere Johan Brouwer. Zij krijgen vier zonen: Johannes, Thomas, Theodorus en Gerhardus. Na de dood van Gesina in 1717 erven de vier kinderen landgoed De Horte in gezamenlijk eigendom. In 1734 wordt de Horte te huur aangeboden door Theodorus Brouwer, zoals blijkt uit een advertentie in de Amsterdamse Courant van 27 november van dat jaar. In de advertentie wordt de aanleg beschreven. Deze bestaat dan uit een hofstede met koetshuis, een Hof, boomgaard, vijvers en visvijvers.

Van de vier zonen krijgt alleen Theodorus kinderen met zijn vrouw Lebuina Molkenbour. Na de dood van hun oom Gerardus komen de kinderen van Theodorus en Lebuina in 1740 in bezit van de Horte. De oudste dochter Anna Roberdina Brouwer vestigt zich op het huis, zij is gehuwd met Jan van Rhijn. Er is dan, net als nu het geval is een Horteboer en een landhuis. In 1751 wordt namelijk in het vuurstedenregister zowel ‘erve de Horte’, dat is de huidige Horteboer, als ‘spycker de Horte’, de voorganger van het huidige landhuis, vermeld. De kinderen van Anna Roberdina weten in 1774 de overige aandelen in de Horte van andere erfgenamen te verwerven. Uiteindelijk erft de zoon van Anna Roberdina, Johannes Matthias van Rhijn, in 1789 landgoed De Horte. Hij breekt in 1791 het oude huis af en laat het eerste gedeelte van het huidige landhuis bouwen. In 1800 weet hij tevens het naastgelegen landgoed Frankeler (het vroegere landgoed Dieze en het latere landgoed Mataram) te kopen uit de erfenis van zijn achternicht Anna Aleida. Opvallend daarbij is dat beide landgoederen vanaf 1649 in bezit zijn gebleven van de erven van Thomas Thomassen ‘de Olde’ en ‘de Jonge’. Nu zijn ze voor het eerst in hand van dezelfde eigenaar. Het is een familieband tussen beide landgoederen die in totaal 179 jaar zou duren. Johannes Matthias heeft zijn fortuin vergaard in Oost-Indië en doopt landgoed De Horte (tijdelijk) om tot Djokjakarta en landgoed Frankeler tot Mataram.

<u>Formele aanleg op De Horte</u>
Op de kaart van Van Hooff uit 1783 is het huis met de hof duidelijk afgebeeld. Zowel ten oosten als ten westen van het huis liggen lange rechte lanen met laanbeplanting en stroken met beplanting tussen de lanen. De toegangslaan naar de Horte loopt in noordelijk richting en maakt dan een knik richting het Frankeler. De doorgaande dorpenweg over het landgoed is dan ook in bedrijf. Op de latere kadasterkaart uit 1820 zijn ook de oude visvijvers aan de zuidzijde van het huis te zien. De Emmertochtsloot is hier vergraven en voedt de gracht rond de hof en vormt een stelsel van watergangen, visvijvers en eilandjes. Om dit stelsel van vijvers en eilandjes te bereiken loopt een laan langs de Horteboer en ten zuiden van het huis om uiteindelijk uit te komen op een pad dat door middel van bruggen een verbinding vormt tussen de eilandjes en het huis. Door twee bruggen zijn de eilandjes onderling met elkaar verbonden. Ook is een grotere rondwandeling mogelijk omdat er een aansluiting is op de westelijke laan. Naast de tuinmanswoning ligt een rechte watergang verbonden met de Emmertochtsloot.

Tijdsvenster 3: Recent landschap (1800 – heden)

Periode 3. Landgoed De Horte: landschapsstijl vanaf landschapsarchitect Blum (1810-1973)

Als Joannes Matthias van Rhijn in 1801 overlijdt, gaan beide buitenplaatsen over op zijn zoon Johannes Wilhelmus van Rhijn. Hij zet landgoed De Horte in 1810 in de verkoop of verhuur. Het wordt uiteindelijke verhuurd aan Joachim Ernst Mulert tot de Leemcule. Maar in 1815 wordt echter opnieuw geprobeerd om landgoed De Horte te verkopen. Of Joachim Ernst het dan nog huurt is niet duidelijk. Het lijkt er echter wel op dat hij in de tussentijd het huis heeft verbouwd. Dit is de periode dat het achterhuis (de huidige Hortezaal en de bovenverdieping) aan wordt gebouwd. Ook de parkaanleg gaat in deze periode een nieuwe fase in. Hoogstwaarschijnlijk heeft Joachim Ernst voor het inbrengen van verlandschappelijking in de formele aanleg tuinarchitect Blum uit Zwolle gevraagd. Blum woont dichtbij en houdt zich als één van de weinigen in deze periode bezig met driepuntsbruggetjes. Dat rond deze tijd de slingervijver en het driepuntsbruggetje op landgoed De Horte worden aangelegd, kan dan ook geen toeval zijn. Het driepuntsbruggetje van landgoed De Horte staat reeds in 1818 vermeld bij de kadastrale grensscheiding. Of Joachim Ernst er dan nog woont is niet bekend. Ten zuiden van het huis zien we in een hooiland een vierkant bouwsel ingetekend, dat een duiventil is geweest. Opvallend is dat het vrijwel op één lijn ligt met het huis, de brug naar de hof, de ronde vijver en de drie bruggetjes. Het is de monumentale middenlijn van landgoed De Horte. Op de plek van het huis zit een lichte knikpunt in de middenlijn.

Georg Anton Blum (1765-1827) brengt de landschapstijl naar De Horte

Georg Anton Blum is in 1765 geboren in Weilburg (Duitsland) en komt uit een hoveniers- en tuinarchitectenfamilie. Op zeventienjarige leeftijd komt hij naar Den Haag, waar in die tijd zijn broer woont. Hij werkt zich zelf ook op als tuinarchitect en gaat in Zwolle wonen. Het is de periode dat de verlandschappelijking van de landschapsparken in de mode raakt. De stijl van Blum wordt gekenmerkt door een regelmatige ronde vormgeving, waarin hij slingerende paden en natuurlijk ogende vijvers ontwerpt. De vijvers voorziet hij bovendien vaak van een unieke vorm door een derde vijverarm toe te voegen. Kenmerkend is eveneens het gebruik van driepuntsbruggetjes. Voor deze tijd is dat fenomeen alleen rond Parijs bekend. Aan het begin van de negentiende eeuw werd hij door vele gegoede inwoners van Overijssel gevraagd om bij hun buitenbezit een park in de romantische landschapsstijl te ontwerpen. Zijn naam is onder andere bekend bij de ontwerpen van Windesheim, de Alerdinck, Boswijk en Het Gunne. Maar ook breder in Oost- en Noord-Nederland, zoals het Amelink in Enschede en de Fraeylemaborg in Slochteren. Blum is op 11 januari 1827 in Zwolle overleden.

In 1821 wordt de Horte wederom niet verkocht, maar nogmaals verhuurd. Deze keer aan Petrus Fransiscus Helmich. Petrus is de zoon van de eigenaar van landgoed Vilsteren. Op landgoed Vilsteren is zijn vader, Michael Helmich, tevens begonnen met een nieuwe landschappelijke parkaanleg. Ook daar wordt voor het ontwerp tuinarchitect Georg Anton Blum ingehuurd. Voor landgoed De Horte vraagt Petrus ook de diensten van Blum. Uit 1822 is er een kasboekje bewaard gebleven waarin staat opgeschreven dat Blum en een knecht voor ruim een maand kostgeld en daghuur betaald krijgen. Wat daarvoor aan arbeid is verricht, wordt niet vermeld. Gezien het aantal uren dat Blum wordt ingehuurd, heeft hij iets substantieels gedaan. Te denken valt aan het inbrengen van de verschillende romantische wandelingen door de rabattenbossen. In 1826 kan Johannes Wilhelmus van Rhijn zijn verzwaarde hypotheek niet meer betalen en worden zowel landgoed Mataram als landgoed De Horte te koop

aangeboden. Het lukt echter niet om te verkopen. Johannes Wilhelmus sterft in hetzelfde jaar. Het is de jongste zoon, Derk Nicolaas van Rhijn die landgoed De Horte en landgoed Mataram erft. Hij woont zelf echter op buitenplaats De Beeze te Anckum en laat beide buitenplaatsen in 1828 veilen. Johan Adriaan baron van Fridagh en zijn vrouw kopen beide landgoederen op. De nieuwe eigenaren laten het huis grondig verbouwen, verkopen de Oost-Indische meubelen en plaatsen een gedenksteentje in de achtergevel: 'G.J. van Fridagh geb: Kantelaar 23 juni 182(9)'. Tevens maken ze een doorgang van de oprijlaan naar de Poppenallee. Daarmee wordt de doorgaande, oude dorpenweg voorgoed een overbodigheid.

In 1851 erft de jongste dochter Diderica Jacoba van Fridagh landgoed De Horte en vestigt zich op het huis. De Mataram wordt vanaf dat moment afgesplitst. Diderica Jacoba verandert veel op het landgoed. De tuinmanswoning annex koetshuis wordt gebouwd. Mogelijk op de fundamenten van het oude koetshuis. Getuige is een gevelsteen, J.J.L. van Fridagh 26 augustus 1858. De initialen zijn van Jacob Julianus Lodewijk, een neefje van Diderica Jacoba. In deze periode wordt ook het Engelse park aan de achterkant van landgoed De Horte aangelegd. Het is onbekend wie de tuinarchitect is. Foto's uit deze periode laten een rijke tuincultuur zien met kuipplanten en vazen. De watergang naast het tuinmanshuis is gedempt en de grote rechthoekige visvijver is vergraven. De Emmertochtsloot maakt nu deel uit van de aanleg met zijn slingerende vorm. Vanaf het huis loopt een slingerpad naar een brug die naar het eiland leidt. Aan de achterzijde van het huis staat een theekoepel die net als de parkbrug uit deze periode stamt, waarschijnlijk rond 1858 als het huidige koetshuis wordt gebouwd. Ook het ijzeren hek naar de hof dateert uit deze periode. In 1892 brengt wordt er een nieuwe vleugel voor personeel en een oranjerie aan het huis gebouwd. Architect Koch maakt de tekeningen. Na het overlijden van Diderica in 1901 erft haar nichtje, Johanna Adriana Sichterman, landgoed De Horte. Zij laat in 1905 het Witte Huis bouwen voor haar man, welke dient als biljartkamer. Ook de druivenkas en tuinschuur in de hof dateren uit die periode. Na het overlijden van Johanna Adriana in 1930 erft haar zoon uit haar eerste huwelijk, Christiaan Johan Adriaan Greven, landgoed De Horte. Na zijn overlijden in 1957 wordt de Horte verkocht aan Anna Cornelia Roëll. In 1973 wordt Stichting Overijssels Landschap eigenaar van het landgoed. Zij verlengen rond de eeuwwisseling de slingervijver en takken deze aan op de Emmertochtsloot. Tevens worden de hooilanden afgegraven en De Bleek achter het landhuis opgehoogd. In de hooilanden ten westen van het huis en in het Engelse Park worden met de overtollige grond aarden bulten aangelegd.

Eigenarenlijst

Periode 1: Erve De Horte (<1649)

<1390	Dirk Bruggeman
1391	Agnietenbergklooster
1520	Robert van Ittersum
1566	Johan van der Zedde
<1584	Joachim Splijtloff 'tot de Horte'
1620	Jan Ailers (kinderen van)

Periode 2: Landgoed De Horte: formele aanleg (1649-1821)

1649	Thomas Thomassen 'de Jonge'
1667	Gesina Thomassen (gehuwd met Johan Brouwer)
1717	Johannes, Thomas, Theodorus en Gerhardus Brouwer
1740	Anna Roberdina Brouwer (gehuwd met Jan van Rhijn)
1789	Johannes Matthias van Rhijn
1801	Johannes Wilhelmus van Rhijn
1810	Joachim Ernst Mulert tot de Leemcule (huurder)

Periode 3: Landgoed De Horte: landschapstijl (1821>)

1821	Petrus Fransiscus Helmich (huurder)
1826	Derk Nicolaas van Rhijn
1828	Johan Adriaan baron van Fridagh
1851	Diderica Jacoba van Fridagh
1901	Johanna Adriana Sichterman
1930	Christiaan Johan Adriaan Greven
1957	Anna Cornelia Roëll
1973	Stichting Het Overijsselsch Landschap

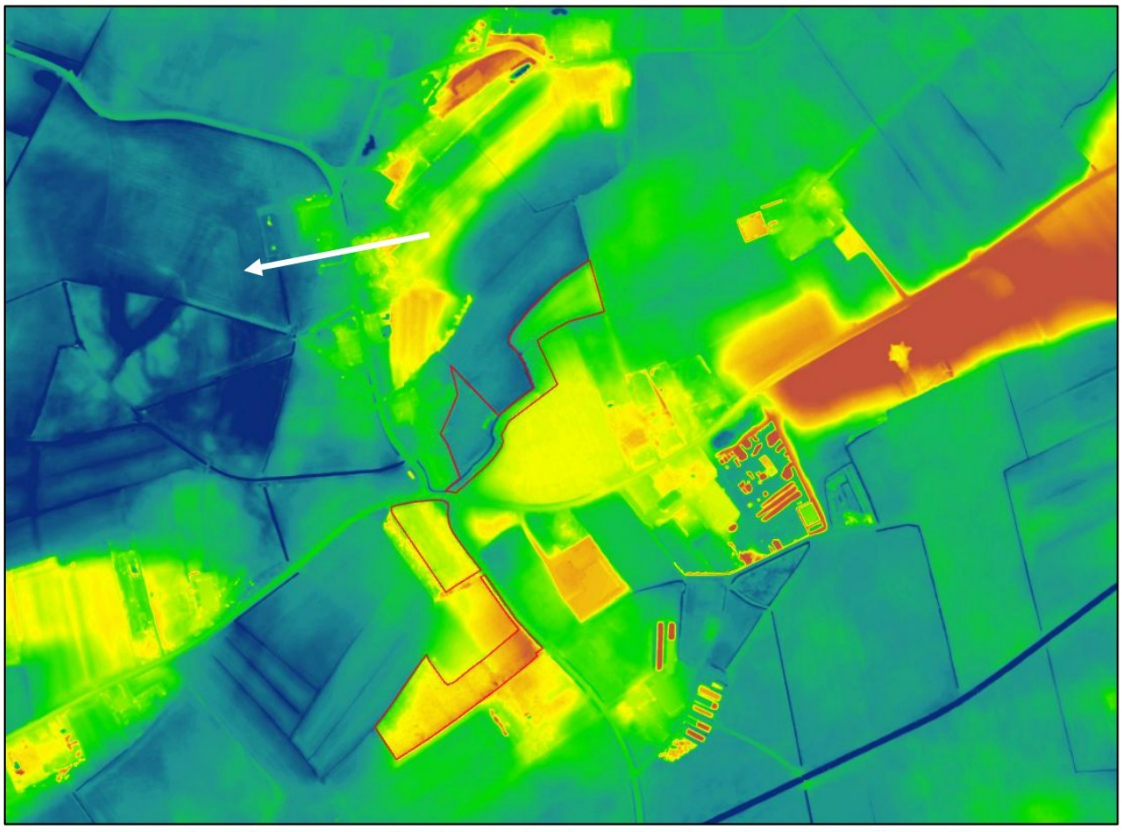
Deelgebied Lenthe: dekzandkoppen met bos en hooilanden met kwel

Aan de zuidkant van landgoed De Horte liggen in de buurtschap Lenthe de restanten van oude dekzandkoppen met bossen, akkers, houtwallen, knotwilgen, een [naamloos] beekje en hooilanden met kwel. In 1832 eigendom van de weduwes van Herman Rietberg en Frederik Jan van der Vegt. Een gedeelte heeft Landschap Overijssel tegenwoordig in bezit en een gedeelte is particulier eigendom. Ondanks de ruilverkaveling is het oorspronkelijke reliëf nog steeds intact en kan het natuurlijke systeem, zo het lijkt, op een oppervlakte van 18 ha worden gerevitaliseerd. Met aanplant van houtwallen, knotwilgen, het terugbrengen van oude bosplaatsen en oude akkers en een omslag in het beheer van de graslanden met het vasthouden van kwel kan op relatief eenvoudige wijze een stukje van het oude cultuurlandschap van Lenthe worden teruggebracht.

Hoofdambities

Voor De Horte zijn vanuit cultuurhistorie vier ambities geformuleerd:

- In stand houden en versterken van de natuurlijke situatie van de hogere zandgronden en het hydrologisch lager gelegen beekdal van de Oude Vecht/Emmertochtsloot (tijdsvenster 1).
- In stand houden en versterken van de diversiteit in historisch grondgebruik door bouwlanden als akkers te gebruiken en graslanden als hooi- en weideland (tijdsvenster 2 en 3).
- In stand houden en versterken van de landgoedelementen uit de formele aanleg (1649-1810) en de landschappelijke aanleg (1810-1973) (tijdsvenster 2 en 3).
- Revitaliseren van het oude cultuurlandschap bij Lenthe met (oude) bossen,

(oude) akkers, hooilanden met kwel, een beekje en houtwallen (tijdsv. 2).

In Bijlage 5 ‘Cultuurhistorische waardenkaart’ is een kaart met alle cultuurhistorisch waardevolle elementen opgenomen.

4.1 Korte termijn

Tijdsvenster 1: Natuurlijk landschap en prehistorische bewoning (<800 n. Chr.)

- Behouden van oorspronkelijk microreliëf (regulier beheer).
- In situ beschermen van de archeologische verwachting van prehistorische bewoning op niet-vergraven gedeeltes van de dekzandhoogte en ander de akkers (regulier beheer).
- Herstellen van de natuurlijke waterhuishouding door de crevasse in de rabattenstructuur bij de dassenburcht dicht te zetten, sloten te dichten, de vistraphoogte te verhogen en het gemaal op Mataram uit te schakelen (project).

Tijdsvenster 2: Middeleeuws dorpslandschap (800-1800 n. Chr.)

- Voortzetten en uitbreiden van historisch grondgebruik door bouwlanden als akkers te gebruiken en graslanden als hooi- en weideland (regulier beheer).
- Formele stijl: vervangen van de oprijlaan langs de hof (linde-eikenlaan), de border van de hof, de tuinaanleg rondom het huis en de aansluiting vanaf de Emmertochtsloot via het koetshuis naar de landbouwschuur (project).

Tijdsvenster 3: Recent landschap (1850 – heden)

- Landschappelijke stijl: consolideren van het Engelse park, afgraven van de zandbulten in het weiland langs de nieuwe slingervijver, revitaliseren van de nieuwe slingervijver, jaarlijks maaien tot aan de berm van de oude en de nieuwe slingervijver (in ieder geval aan de kant van de landbouwschuur), stinzenplantenbeheer en revitaliseren van de aanleg rondom de landbouwschuur (project).

4.2 (Middel)lange termijn

Afhankelijk van uitkomsten van diverse onderzoeken zijn dit de ambities op (middel) lange termijn:

Tijdsvenster 1: Natuurlijk landschap en prehistorische bewoning (<800 n. Chr.)

- Herstellen van de natuurlijke waterhuishouding door de twintigste -eeuwse wetering te dempen en de natuurlijke kwelmotor van de dekzandhoogte naar het beekdal van de Emmertochtsloot weer aan te zetten (project).

Tijdsvenster 2: Middeleeuws dorpslandschap (800-1850 n. Chr.)

- Formele stijl: bewaren en verjongen van de oude dorpenweg tussen Wythmen en Hoonhorst (project).

Tijdsvenster 3: Recent landschap (1850 – heden)

- Het natuurlijke systeem in Lenthe met hooiland, akker, beek en bossen in samenwerking met omringende eigenaren uitbreiden door revitalisering van 18 ha van het oude cultuurlandschap met akkers, de oude bossen, het beekje en het aanliggende hooiland (geen eigendom), zodat er weer één systeem ontstaat.

5 Beleving

In dit hoofdstuk worden de belevingswaarden van het gebied beschreven. De huidige waarden zijn hoog. De ambitie is om deze te waarden te verhogen.

Gebruikerswaarde:
Status: Hoog | Gewenst: Hoog
De gebruikerswaarde – de mogelijkheid tot het benutten van het gebied voor meerdere gebruikersgroepen – op de Horte is dan ook hoog. De grote parkeerplaats aan de Poppenallee nodigt bezoekers uit en maakt het meer tot een eigen locatie dan de andere landgoederen. De wandelpaden brengen je over vrijwel alle gronden van de Horte en zijn gekoppeld aan een rondje langs de Mataram. De opengestelde Franse Tuin is een trekker voor bezoekers. Het uitkijkplatform dat uitkijkt over de Emmertochtsloot en natuurgraslanden helpt bezoekers om het landgoed te beleven.

Mindervalide route
We willen dat iédereen kan genieten van het landgoed. We willen daarom een groot deel van de paden op de Horte toegankelijk maken voor mensen met een fysieke beperking. Denk hierbij dus aan mensen met een rolstoel, rollator of scootmobiel. Hiervoor is het volgende nodig de ondergrond van de paden verbeteren, hekken vervangen (zoals slagbomen), bankjes verplaatsen of ondergrond bankjes van nieuwe verharding voorzien. De tuin is een belangrijk element voor mensen om te kunnen bezoeken.

Entree
De entree van de Horte met de parkeerplaats heeft een opknapbeurt nodig. Denk aan betere bebording, toevoeging bankje en een zichtbaardere entree en gebruik van natuurlijker materiaal voor hekken en rasterpalen. Ook voorziening om je fiets neer te zetten is gewenst. Dit nemen we mee in de nieuwe buitenlokalenstijl.

Buitenverlichting
Voor deze beheerplanperiode moeten we kijken naar de buitenverlichting van de Horte. Dit kan effectiever en beter worden ingepast in het landgoed. Martijn Horst heeft hiervoor een plan opgesteld. Het voorstel is om dit plan tegelijkertijd uit te voeren met het aanbrengen van verkeersbegeleidende palen om de bermen en stinzenplanten beter te beschermen.

Landbouwschuur
De landbouwschuur kan (gedeeltelijk) ingezet worden als ontvangstruimte op de Horte voor intern gebruik. Dit gecombineerd met een grote vergaderzaal maakt de Horte een nog praktischere locatie voor ons als hoofdkantoor. Het is denkbaar dat op termijn de dasmobiel verplaatst wordt naar de Horte en de landbouwschuur ook daarvoor als ontvangstruimte kan dienen.

Belevingswaarde:
Status: Zeer hoog | Gewenst: Zeer hoog
De Horte zal voor de gemiddelde inwoner van Zwolle en Dalfsen een ‘verscholen’ parel zijn. Het is niet één van de grote trekkers van recreanten zoals de Agnietenberg of het Rechterense Veld. Juist in deze rust en kwaliteit ligt de kracht van Landgoed de Horte. Nabij maar niet te druk. Het is een perfecte plek voor een ommetje (5 km) of een korte wandeling met jonge kinderen. De afwisseling van landschappen op de geringe grootte maken dat je veel ziet in relatief korte tijd. Denk aan de met lanen

omlijste weide, de slingersloot met de driepuntsbrug en het bungelbankje. De opengestelde Franse Tuin is ook een beleving voor vele mensen. Hij is formeel opgezet maar zeker niet afstandelijk en nodigt uit tot kuieren. De oude fruitbomen, smalle paden, en de vele boeiende planten en vlinders maken deze tuin prettig om in te toeven.

Een andere kwaliteit die de Horte qua beleving bijzonder maakt is de relatieve ouderdom. Dat is voor de bezoeker vooral terug te zien in de bomen. De zware beuken en knoestige eiken geven aan dat je door wat grootser en ouder landgoed loopt dan jijzelf bent. Ook is er op minder intensieve wijze aan geknutseld dan aan een regulier stadspark. Landgoed de Horte kent dan ook een najaarspiek van bezoekers die komen voor de herfstpracht. De ouderdom van het landgoed zorgt ook voor veel leven op de Horte. Vrijwel alle soorten spechten van Nederland zijn op de Horte te horen, en er is altijd een grote hoeveelheid aan vinken, mezen, en boomklevers- en kruipers. De aanwezigheid van raven, uilen, otters, ringslangen en ijsvogels maakt het landgoed extra bijzonder voor gemiddelde bezoeker. Leven nabij de stad! De context van de andere landgoederen waar de Horte op aansluit (Den Berg, Mataram, Soeslo) zorgen voor een brede groene gordel tussen Dalfsen en Zwolle.

Tot slot maakt de aanwezigheid van het hoofdkantoor van Landschap Overijssel de Horte bijzonder. Er zijn op het landgoed altijd mensen; er wordt gewerkt, gewoond en er zijn vrijwilligersgroepen aanwezig. Zo is het meer dan een landhuis voor feesten en partijen. Het is nog een kloppend hart in het midden van het landgoed.

Rasters
Voor de beleving zouden de rasters op de Horte in samenspraak met de pachter verbeterd kunnen worden tot een stijl die meer past bij Landschap Overijssel en een landgoed.

<u>Narratieve waarde:</u>
Status: Gemiddeld | Gewenst: Zeer hoog
De narratieve waarde – het verhaal van het landgoed – is rijk. Het is een oude locatie en dat is aan van alles te zien. Denk hierbij aan sommige enorme oude bomen en de gebouwen zoals de Horteboer. Het is voor veel mensen een leesbaar landschap met de lanen, huis en tuin. Hier kan het verhaal versterkt worden door mensen echt mee te nemen in ons werk. Op de Horte komen veel van de taken van Landschap Overijssel samen. Mensen daar beter in meenemen is een mooie kans die er nog voor ons ligt.

Verhaal van LO
Op de Horte kunnen we vrijwel alle facetten van het werk van Landschap Overijssel laten zien. Een familie wandeling langs dit soort plekken met uitleg (voor kinderen) is goede aanvulling kunnen op onze thuisbasis.

Honden toegestaan?	Ja, aan de lijn
Mindervalide toegankelijk?	Nee (wel gewenst)
MTB routes	Nee
Begrazing aanwezig	Ja
Fietspaden door terrein	Ja
Voorzieningen (kijkschermen, uitkijktorens, speelnatuur)	Ja
Excursies	Ja
Ruiterpaden	Nee

Beschrijving doelgroepen:
Redenen voor mensen om de natuur in te gaan is te clusteren tot verschillende ‘motiefgroepen’. Voor sommige groepen is de natuur name een prettig wandeldecor om samen met vrienden/familie van te genieten. Andere groepen bezoeken de natuur of een landgoed om rust te vinden. En weer anderen willen juist meer leren over natuur en landschap. De Horte wordt vooral gebruikt voor mensen die rust zoeken (ook wel motiefgroep ‘’er tussen uit’’ genoemd) en bezoekers die iets willen leren (motiefgroep ‘’interesse’’). Voor de groep die gezellig met vrienden op pad willen, zijn de voorzieningen nu beperkt. Meer informatie en interactie voor kinderen zou de Horte aantrekkelijker maken voor families.

Drukteonderzoek uit 2022 via een infraroodtellertje: typisch zondagsgebied (aantallen twee keer zo hoog als doordeweeks). Drukker in het najaar. 1 meetpunt is een gebrek (gaf zo’n 50.000 bezoekers aan). Schatting van bezoekersaantallen van 150.000 tot 200.000 bezoekers per jaar.

Zonering
Voorstel om intensieve/extensieve recreatieve zones te benoemen (op kaart zetten in bijlage of als figuur in beheerplan zelf of project van maken)

In bijlage 6 ‘Belevingskaart’ is een kaart opgenomen met de belevingselementen van het gebied .

5.1 Korte termijn

- Telling via resono over jaar 2024 of 2025 (project).
- Verhaal van Landschap Overijssel route (project).
- Mindervalide toegankelijkheid verbeteren (project).
- Buitenverlichting aanpakken (project).
- Landbouwschuur inrichten als ontvangstplek (project).
- Entree vernieuwen (project).
- Recreatieve zonering op kaart zetten (project).

5.2 (Middel)lange termijn

- Rasters vervangen (regulier beheer).

6 Productie

In dit hoofdstuk wordt de verwachte productiewaarde van het gebied beschreven. De huidige waarde is gemiddeld tot hoog, In dit hoofdstuk staat of, en zo ja welke mogelijkheden er zijn om de productiewaarde te verhogen voor zover dat een ambitie is.

6.1 Korte termijn

De aankomende zes jaar zal er een verschuiving plaatsvinden in productiewaarde, dit komt door de uitvoering van maatregelen beoogd voor systeemherstel en renovatie van de monumentale buitenplaats. Hierdoor komen er meer opbrengsten vrij uit onder andere hout. De opbrengsten uit pacht zullen naar verwachting gelijk blijven of lichtelijk zakken door lokale vernatting.

- Dunnen en kleine gaten maken in te vernatten bospercelen. (regulier beheer)
- Randen en exotenbeheer op diverse locaties.(regulier beheer)
- Vervanging lanen.(project)
- Vaste pacht (mits pachter niet stopt).(regulier beheer)
- Geliberaliseerde pacht natuurgrasland en akker.(regulier beheer)
- Verhuur gebouwen.(regulier beheer)
- Faunabeheer. (regulier beheer)

6.2 (Middel)lange termijn

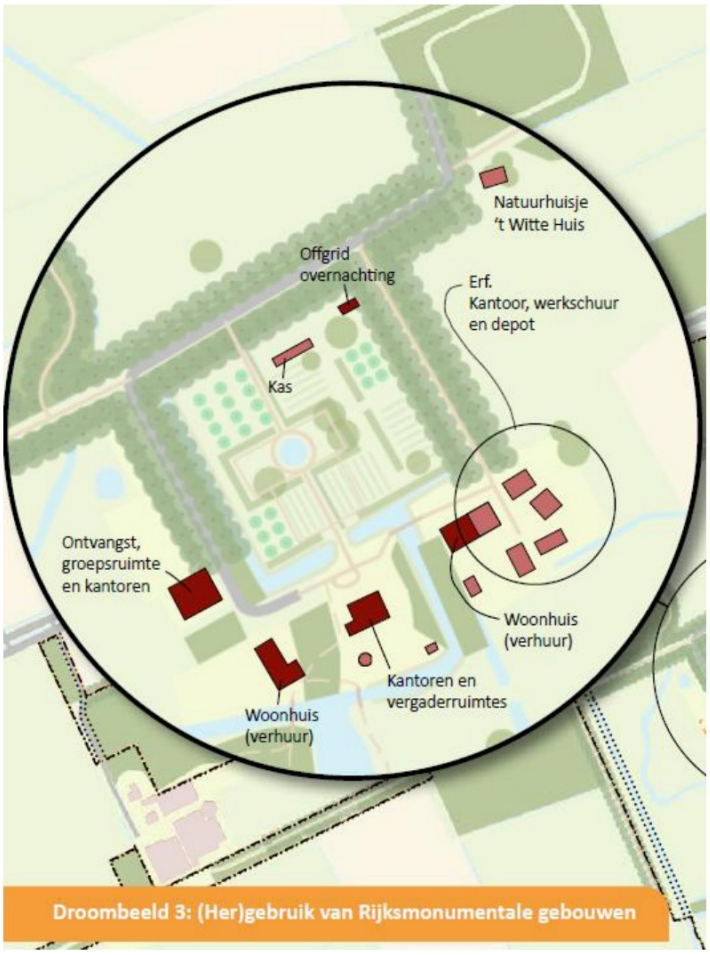
- Vervanging lanen. (project)
- Vaste pacht (mits pachter niet stopt). (regulier beheer)
- Geliberaliseerde pacht natuurgrasland en akker. (regulier beheer)
- Verhuur gebouwen. (regulier beheer)
- Faunabeheer in eigen beheer opnemen. (regulier beheer)

7 Gebouwen

Voor deze planeenheid is in 2024 ook een visiedocument (de Horte-visie) opgesteld, hierin wordt nadrukkelijk richting gegeven aan bestaand en toekomstig gebruik van de bebouwing gelegen op het landgoed.

Op onderstaande afbeelding is het bestaand en toekomstig gebruik weergegeven. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Landbouwschuur blijft kantoorfunctie behouden maar kan ook voorzien in grote presentatie ruimte.
- Koetshuis wordt verbouwd en krijgt wederom de functie wonen, mogelijk in erfpacht.
- Tuinmanshuis krijgt de functie van recreatief “offgrid” overnachten en daarmee een commercieel gebruik.

Afbeelding uit de Horte-visie aangaande gebruik van de gebouwen op het landgoed.

Belangrijk gegeven vanuit de Horte-visie betreft:

“ We hebben het droombeeld dat alle gebouwen een functie hebben die bij het gebouw past zonder dat we daarvoor uit hoeven te breiden. Waarbij het hoofdhuis ook echt als hoofdhuis wordt gezien en de Landbouwschuur en het Koetshuis nevenfuncties hebben. En waarbij we de oorspronkelijke (onder)delen hebben weten te behouden, zodat zowel de karakteristiek van de Rijksmonumenten als de karakteristiek van de Rijksbeschermde buitenplaats intact zijn gelaten”.

Hydrologisch systeemherstel
Om te controleren of de historische gebouwen tegen de (hernieuwde) waterstandverhoging vanuit hydrologisch systeemherstel kunnen, voeren we in de eerste beheerplanperiode een nulmeting voor de gebouwen uit.

Duurzame energievoorziening:
Voor de energievoorziening van onze gebouwen, hebben we de ambities om energie te besparen:

- Voor 80% van het gas af te gaan.
- Voor een zo groot mogelijk deel zelfvoorzienend te worden, zonder afbreuk te doen aan de cultuurhistorische waarden van de Rijksbeschermde buitenplaats.

8 Communicatie, vrijwilligerswerk en fondsenwerving

8.1 Communicatie

Voor communicatie is de belangrijkste opgave het uitdragen van de kernwaarde van het gebied:

"Ervaar de gemoedelijke sfeer op landgoed De Horte: de thuisbasis van Landschap Overijssel. Dit veelzijdige landgoed, in overwegend Franse stijl, is aangelegd aan het begin van de 17e eeuw.''

Qua communicatie zijn er een aantal aandachtspunten:

- Waterschap Drents Overijsselse Delta
- Horteploeg (vrijwilligers)
- Pachters, bewoners Horte
- Gemeente Dalfsen

8.2 Vrijwilligerswerk

Actieve Horteploeg. Depot vrijwilligerswerk is ook aanwezig in dit gebied.

8.3 Fondsenwerving

De volgende projecten te verwachten. Daarvoor is mogelijk fondsenwerving gewenst.

8.3.1 Korte termijn

De volgende projecten zijn op korte termijn te verwachten.

Natuur

- Verspreidingsonderzoek naar kamsalamander en/of grote modderkruiper (project)
- Poel aanleggen in oostelijke deel om populaties kamsalamander te verbinden richting Vecht (project)
- Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden voor vleermuizen in de vorm van geschikte kasten (project)
- Verondieping of dempen van sommige watergangen verkennen, in lijn met het hydrologisch onderzoek en LESA. (project)
- Slotgracht baggeren met lokaal behoud van verlandingszones voor grote modderkruiper (project)
- Bodemchemie bepalen over 3 jaar wanneer hydrologische maatregelen zijn uitgevoerd en verder beheer optimaliseren (project)
- Lokaal maaiveld verlagen op locaties waar het kan afwateren op Emmertochtsloot om meer verlandingsvegetaties te creëren (project)

- Poel aanleggen in deel ten oosten van Zwarteweg om kansen voor kamsalamander en ringslang richting het oosten te vergroten (project)
- Alternatieve nestel en schuilmogelijkheden aanbieden voor holenbroeders (project)
- Uitvoeren maatregelen die in LESA geadviseerd zijn (project)

Cultuurhistorie
- Herstellen van de natuurlijke waterhuishouding door de crevasse in de rabattenstructuur bij de dassenburcht dicht te zetten, sloten te dichten, de vistraphoogte te verhogen en het gemaal op Mataram uit te schakelen (project).
- Formele stijl: vervangen van de oprijlaan langs de hof (linde-eikenlaan), de border van de hof, de tuinaanleg rondom het huis en de aansluiting vanaf de Emmertochtsloot via het koetshuis naar de landbouwschuur (project).
- Landschappelijke stijl: consolideren van het Engelse park, afgraven van de zandbulten in het weiland langs de nieuwe slingervijver, revitaliseren van de nieuwe slingervijver, jaarlijks maaien tot aan de berm van de oude en de nieuwe slingervijver (in ieder geval aan de kant van de landbouwschuur), stinzenplantenbeheer en revitaliseren van de aanleg rondom de landbouwschuur (project).

Beleving
- Telling via resono over jaar 2024 of 2025 (project)
- Verhaal van Landschap Overijssel route (project)
- Mindervalide toegankelijkheid verbeteren (project)
- Buitenverlichting aanpakken (project)
- Landbouwschuur inrichten als ontvangstplek (project)
- Recreatieve zonering op kaart zetten (project).

Productie
- n.v.t.

8.3.2 (Middel)lange termijn

De volgende projecten zijn op (middel)lange termijn te verwachten.

Natuur
- Maatregelen o.b.v. LESA

Cultuurhistorie
- Herstellen van de natuurlijke waterhuishouding door de twintigste -eeuwse wetering te dempen en de natuurlijke kwelmotor van de dekzandhoogte naar het beekdal van de Emmertochtsloot weer aan te zetten (project).
- Formele stijl: bewaren en verjongen van de oude dorpenweg tussen Wythmen en Hoonhorst (project).
- Het natuurlijke systeem in Lenthe met hooiland, akker, beek en bossen in samenwerking met omringende eigenaren uitbreiden door revitalisering van 18 ha van het oude cultuurlandschap met akkers, de oude bossen, het beekje en het aanliggende hooiland (geen eigendom), zodat er weer één systeem ontstaat.

Beleving
- Entree vernieuwen (project)

Productie
- n.v.t.

9 Toezicht en handhaving en veiligheid

9.1 Toezicht en handhaving

Planeenheid de Horte is voorzien van meerdere routestructuren en wordt goed bezocht door de recreant. Er wordt regelmatig toezicht gehouden in de terreinen en dan met name op de openstellingsregels. Ook wordt er gekeken naar grensconflicten, dumpingen en andere milieu wetgeving. Toezicht is voornamelijk een taak voor de boa in samenspraak met de betreffende beheerder.

9.2 Veiligheid

9.2.1 Boomveiligheid

Om de veiligheid te kunnen waarborgen voor wandelaars en fietsers wordt er met enige regelmaat een boomveiligheidsinspectie uitgevoerd. Dit gebeurt door jaarlijks opkronen, snoei en/of afzetten van begeleidende beplanting langs wandel- en fietspaden.
Vastlegging van de uitgevoerde werkzaamheden en controles dient te worden gedaan in CMSI onder: *Doel Boomveiligheid>inspecteren veiligheid>Checken boomveiligheid en snoei.*

10 Plan-do-check-act cyclus

Landschap Overijssel werkt bij het uitvoeren van beheer aan de hand van de kwaliteitscyclus. De kwaliteitscyclus maakt onderdeel uit van het Kwaliteitshandboek SNL en moet correct uitgevoerd worden om het SNL certificaat te behouden en dus SNL subsidie te ontvangen. De kwaliteitscyclus is gemaakt rondom de filosofie van adaptief management en lerend beheren (Plan Do Check Act). Hiermee stelt Landschap Overijssel zich in staat om het gevoerde beheer te analyseren en te verbeteren. De kwaliteitscyclus bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Cyclus van 12 jaar: in een beheerplan worden de doelen en het beheer van een terrein (of cluster van terreinen) voor de komende 12 jaar op hoofdlijnen vastgelegd.
2. Cyclus van 6 jaar: elke 6 jaar wordt het beheer van de afgelopen 6 jaar geëvalueerd in een beheerevaluatie. Monitoringsgegevens en beheerverslaglegging in CMSi vormen daarvoor de input. Indien nodig worden doelen bijgesteld.
3. Cyclus van 3 jaar: elke 3 jaar wordt teruggekeken op het beheer in een schouw.
4. Cyclus van 1 jaar: elk jaar stellen de terreinbeheerders een werkplan op met het beheer voor het komende jaar.

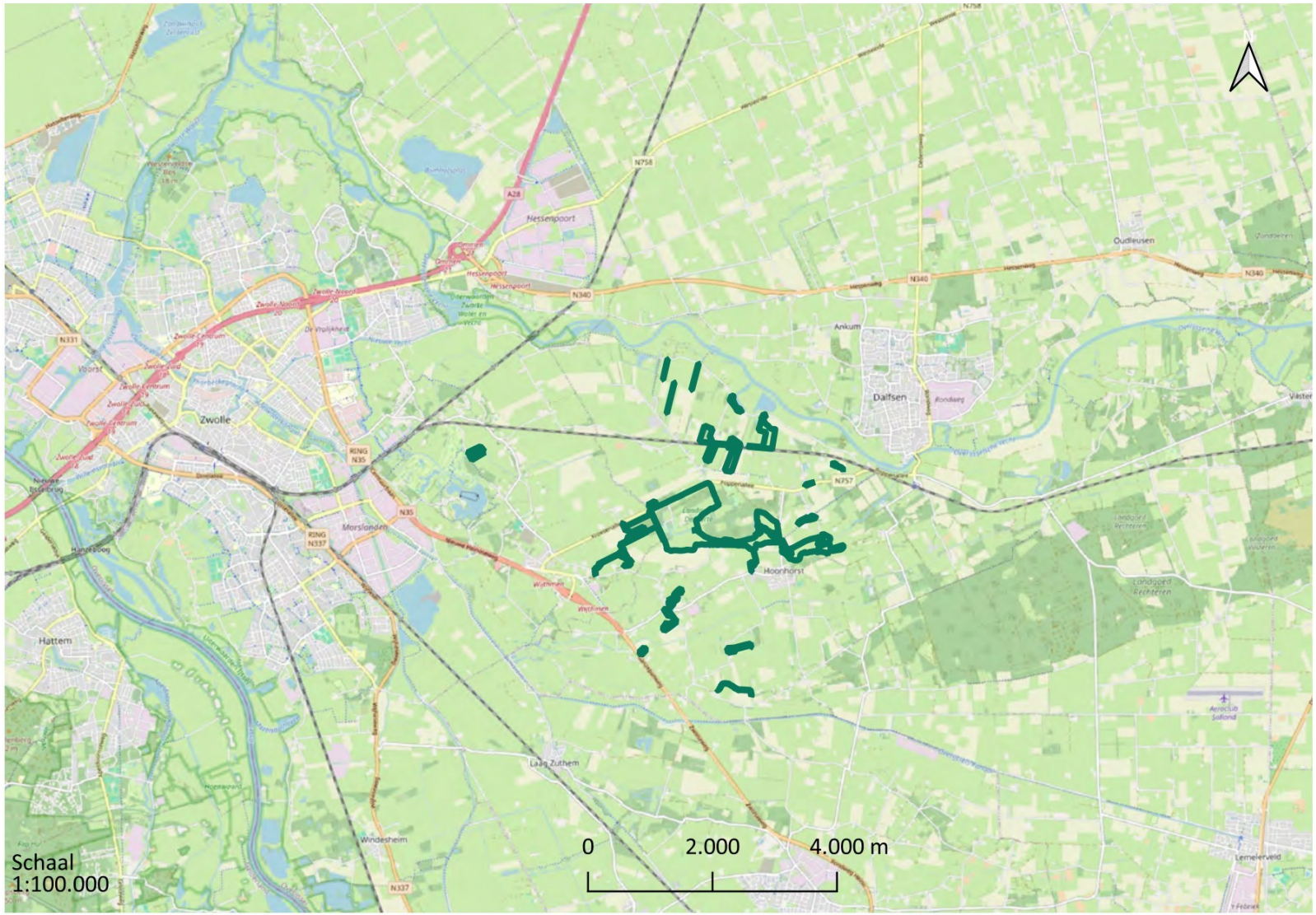
Voor dit beheerplan gelden de volgende peildata:

Wat	**Cyclus**	**Eerstvolgende moment**
Opstellen werkplan	1x/jaar	2026
Schouw	1x/3 jaar	2028
Beheerevaluatie	1x/6 jaar	2031
Actualisatie beheerplan	1x/12 jaar	2037

Bijlage 1 Ligging van het gebied

Bijlage 1 Ligging De Horte

Landschap Overijssel

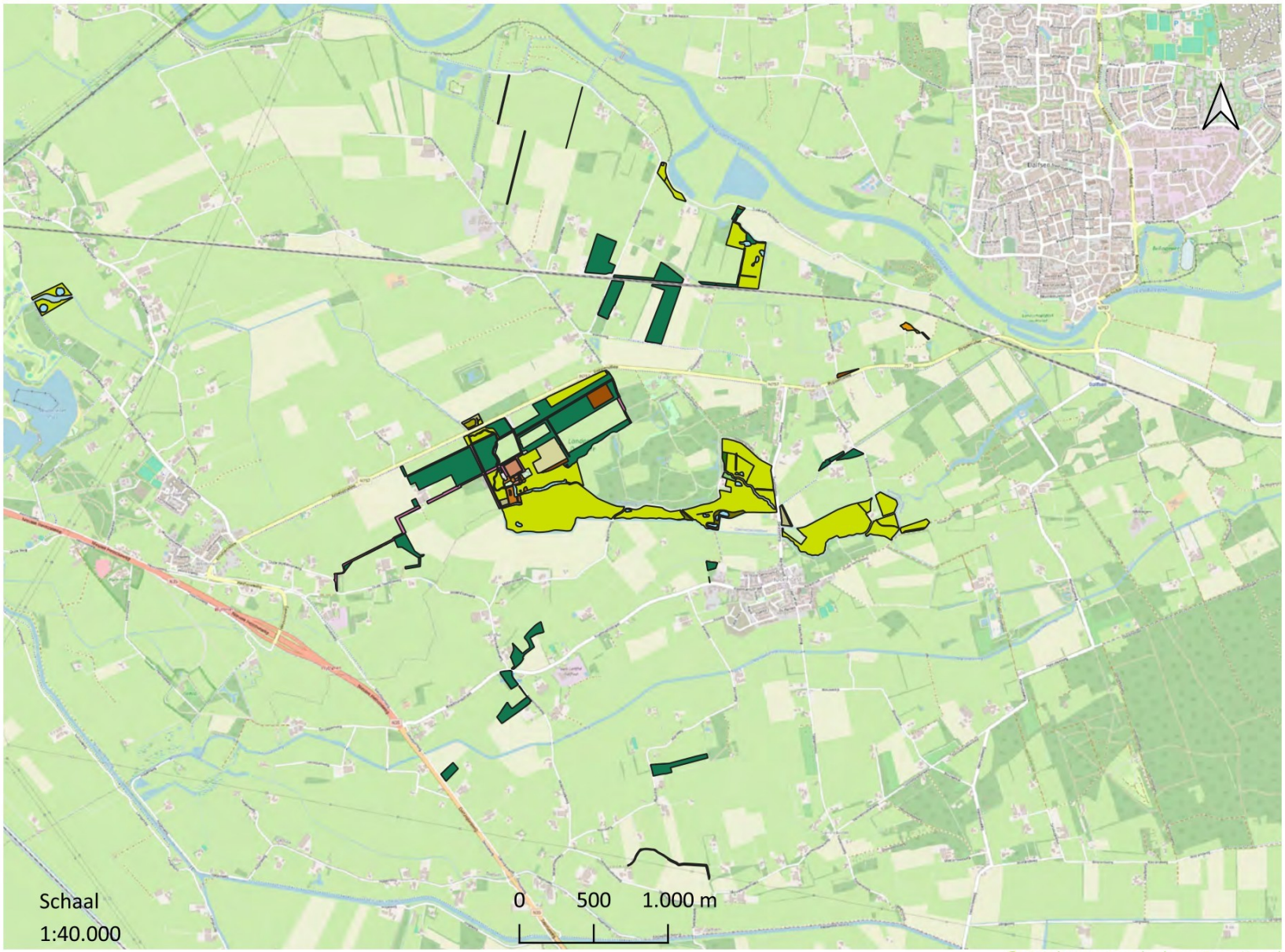

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 2 Huidige natuurbeheertypenkaart

Bijlage 2a Beheertypen De Horte

Landschap Overijssel

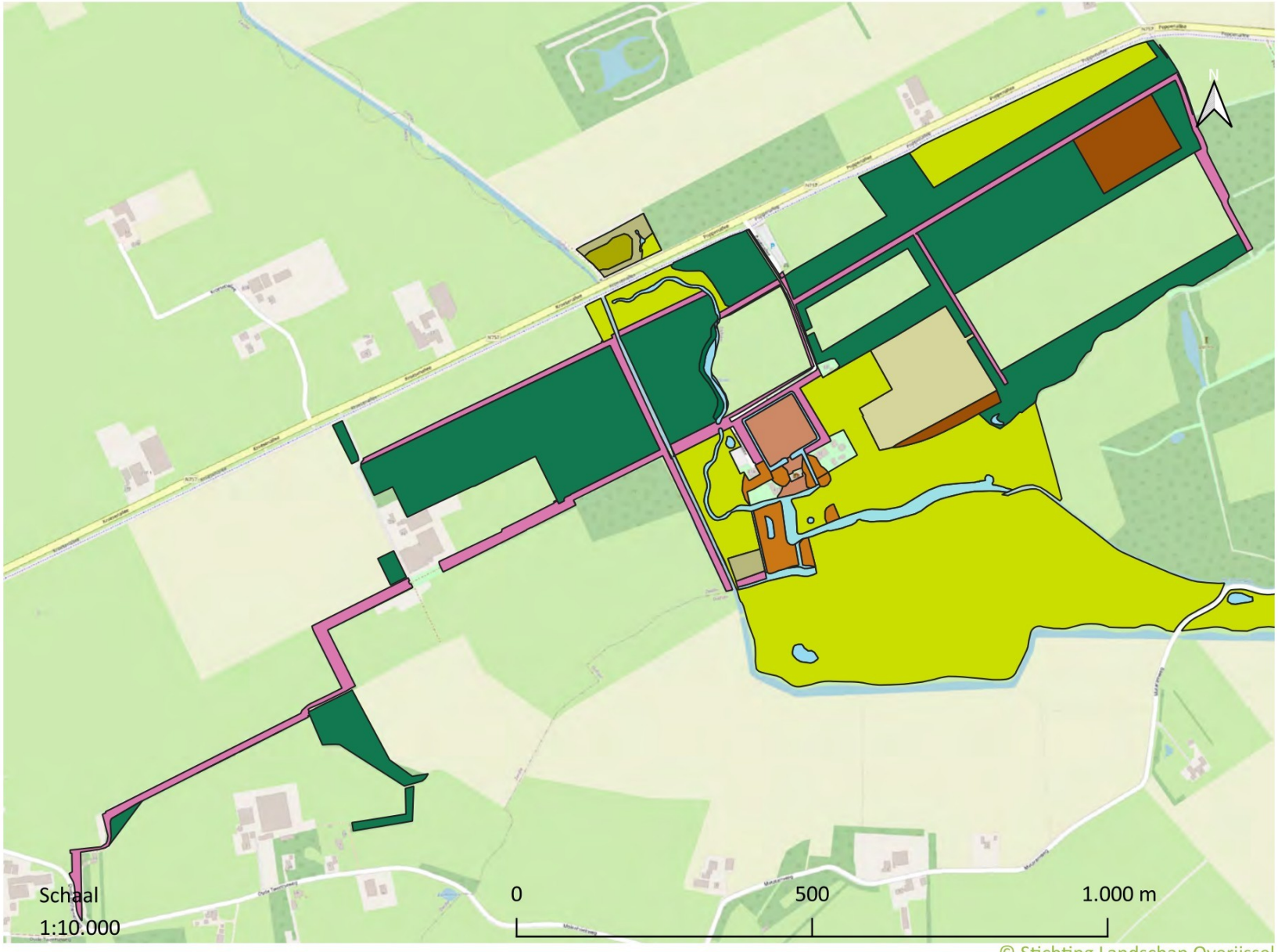
Legenda

Beheertypen

- L01.01 Poel en kleine historische wateren
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.07 Laan
- L01.08 Knotboom
- L01.16 Bossingel
- L02.03 Historische tuin
- N04.02 Zoete Plas
- N05.03 Veenmoeras
- N05.04 Dynamisch Moeras
- N10.02 Vochtig hooiland
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.03 Droog bos met productie
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.06 Vochtig en hellinghakhout

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 2b Beheertypen De Horte

Landschap Overijssel

Legenda

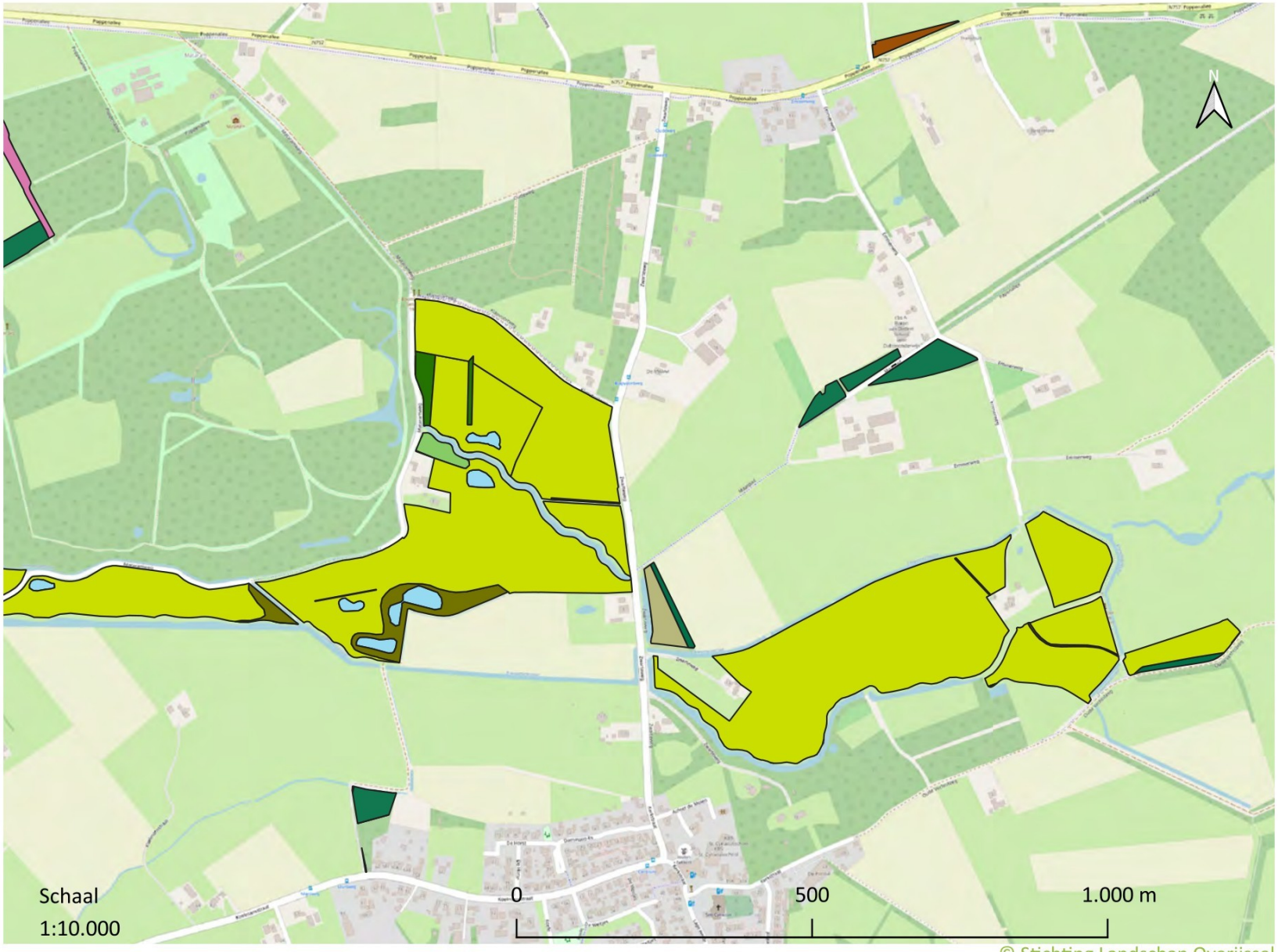
Beheertypen

- L01.01 Poel en kleine historische wateren
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.07 Laan
- L01.08 Knotboom
- L01.16 Bossingel
- L02.03 Historische tuin
- N04.02 Zoete Plas
- N05.03 Veenmoeras
- N05.04 Dynamisch Moeras
- N10.02 Vochtig hooiland
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.03 Droog bos met productie
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.06 Vochtig en hellinghakhout

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 2c Beheertypen De Horte

Landschap Overijssel

Legenda

Beheertypen

- L01.01 Poel en kleine historische wateren
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.07 Laan
- L01.08 Knotboom
- L01.16 Bossingel
- L02.03 Historische tuin
- N04.02 Zoete Plas
- N05.03 Veenmoeras
- N05.04 Dynamisch Moeras
- N10.02 Vochtig hooiland
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.03 Droog bos met productie
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.06 Vochtig en hellinghakhout

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 3 Natuurambitiekaart

Bijlage 3 Natuurambitiekaart de Horte

Landschap Overijssel

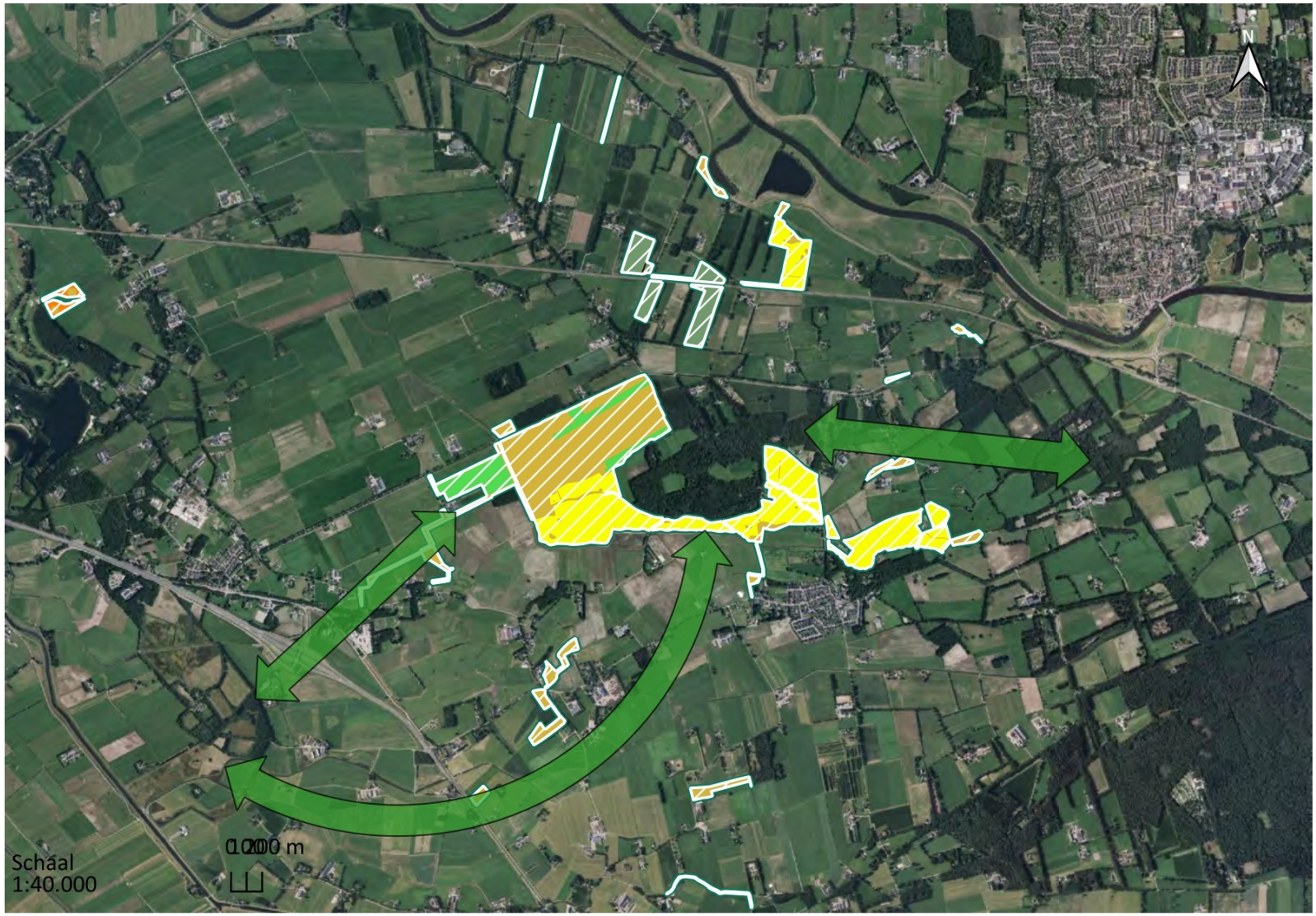
Legenda

- L01.01 Poel en klein historisch water
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.07 Laan
- L01.08 Knotboom
- N04.02 Zoete Plas
- N05.04 Dynamisch moeras
- N10.02 Vochtig hooiland
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.05 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.06 Ruigteveld
- N15.02 Dennen-, eiken-, en beukenbos
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- en stinzenbos
- N17.06 Vochtig en hellinghakhout

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 3 Ambitie De Horte

Landschap Overijssel

Legenda

- nat en extensief begraasd grasland
- moerasje met schraalgrasland ruggetjes
- MAN natuurlijker bos
  inheems bos met dood hout
- MAN geen beheer & geen oogst
- geheel terrein zo veel mogelijk
  doen aan systeemherstel
- ecologische verbindingen vormgeven en v

Auteur : Victor van Dijk
Versie : 1.0
Formaat : A4

© Stichting Landschap Overijssel

De Horte - Graslandnotitie

Landschap Overijssel

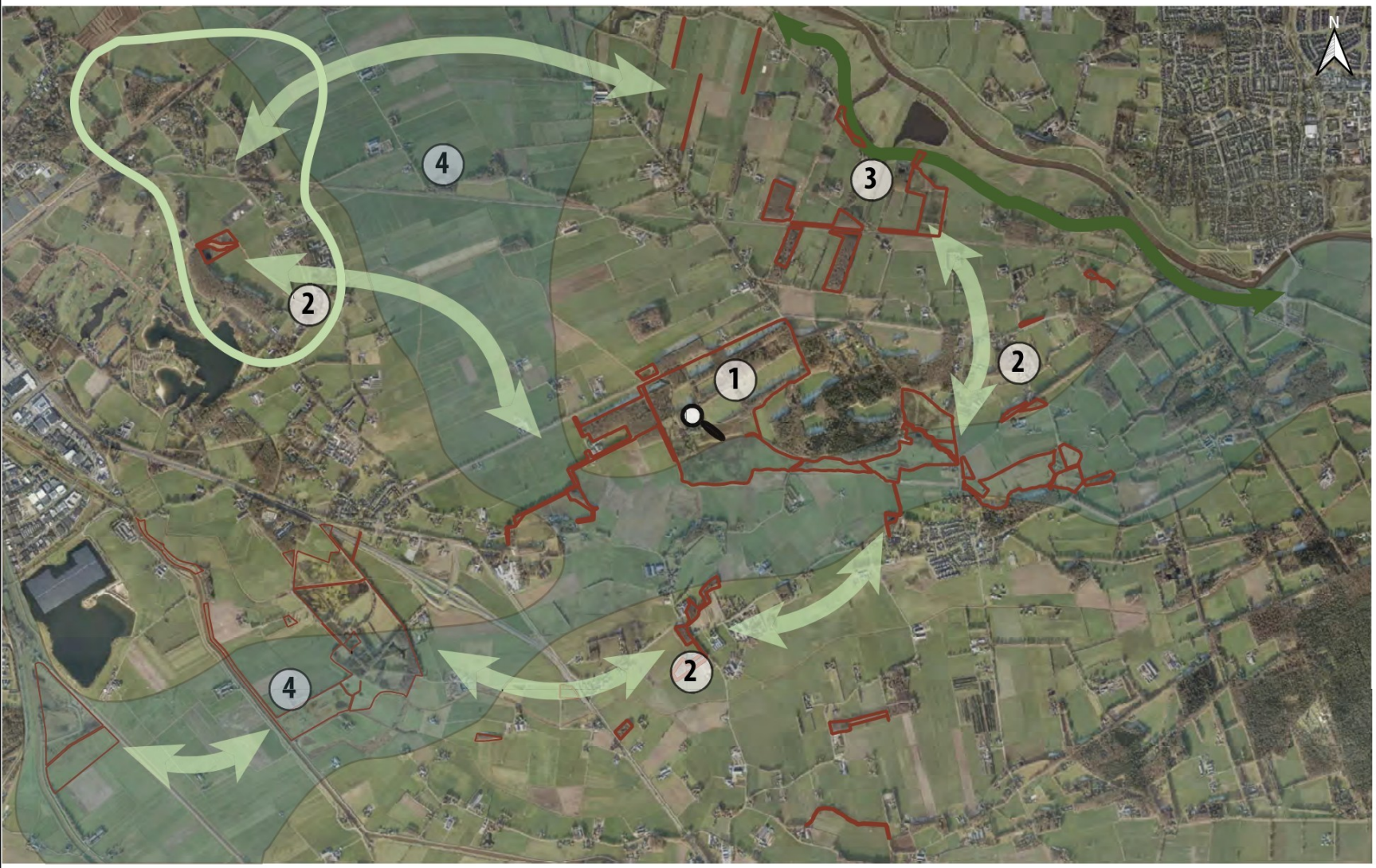

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 4 Natuurmaatregelenkaart

Bijlage 4 Maatregelen de Horte - A

Landschap Overijssel

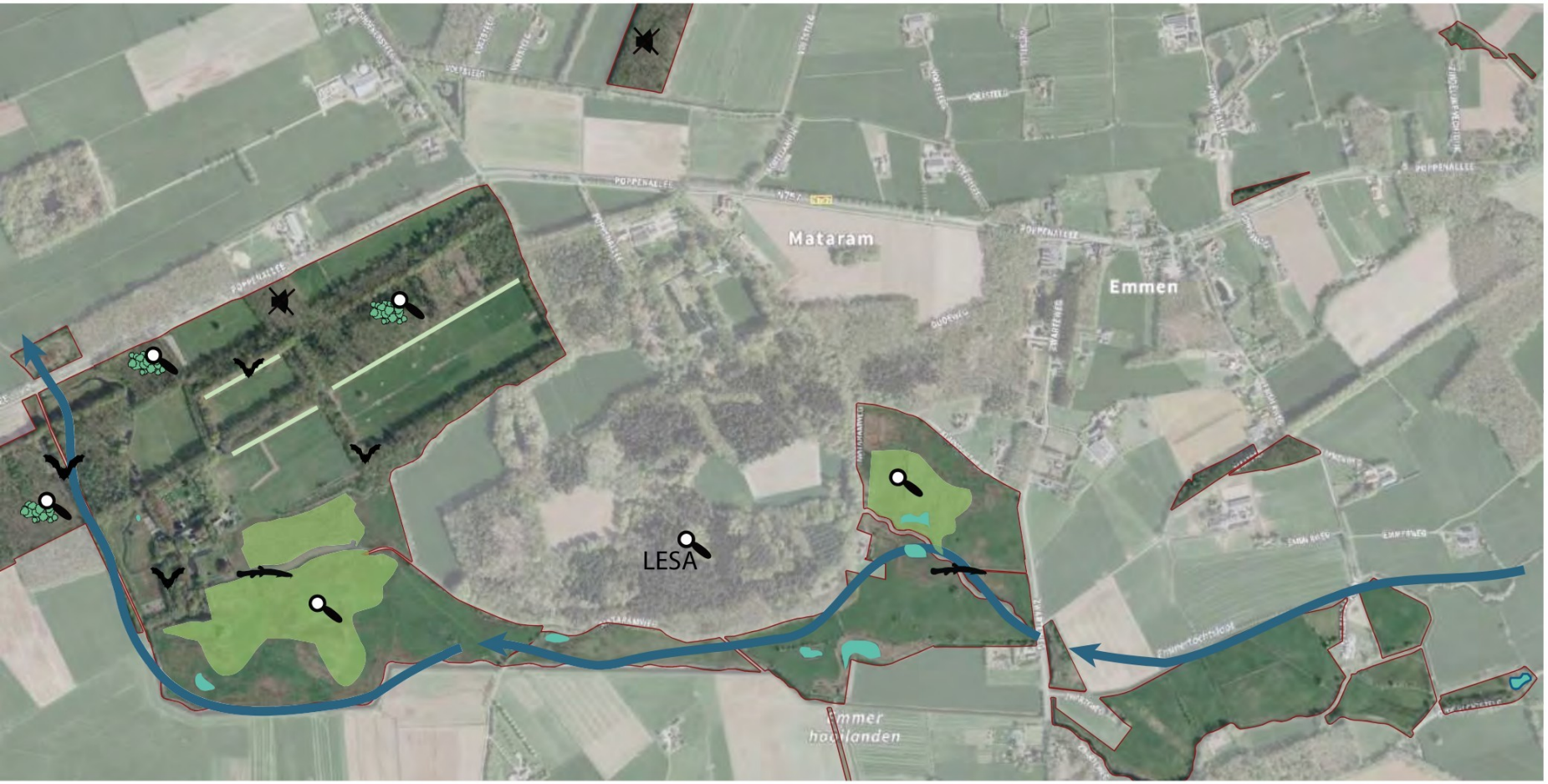
Legenda

1. LESA en onderzoeksopgaven
2. Grond verwerving en NNN verbeteren
3. Veilige vecht dijkverzwaring Schade beperken
4. Zonering Stedenbouw en Wateropgaaf

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 4 Maatregelen de Horte - B

Landschap Overijssel

Legenda

- Onderzoeksopgaaf graslanden
- Vernatten en Wateropgaaf Vecht
- Onderzoek en compensatie Holenbroeders
- LESA Uitvoering LESA
- Onderzoeksopgaaf natuurlijk bos
- Rust behouden
- Versterken populaties
- Aanleg en beheer poelen
- Bosrandenbeheer

Bijlage 4 Maatregelen De Horte

Landschap Overijssel

Legenda

Maatregelen

- zoekgebied voor moerasontwikkeling
- zoekgebied voor aanplant struiken takkenrillen en ruigteontwikkeling
- Sloten dempen

© Stichting Landschap Overijssel

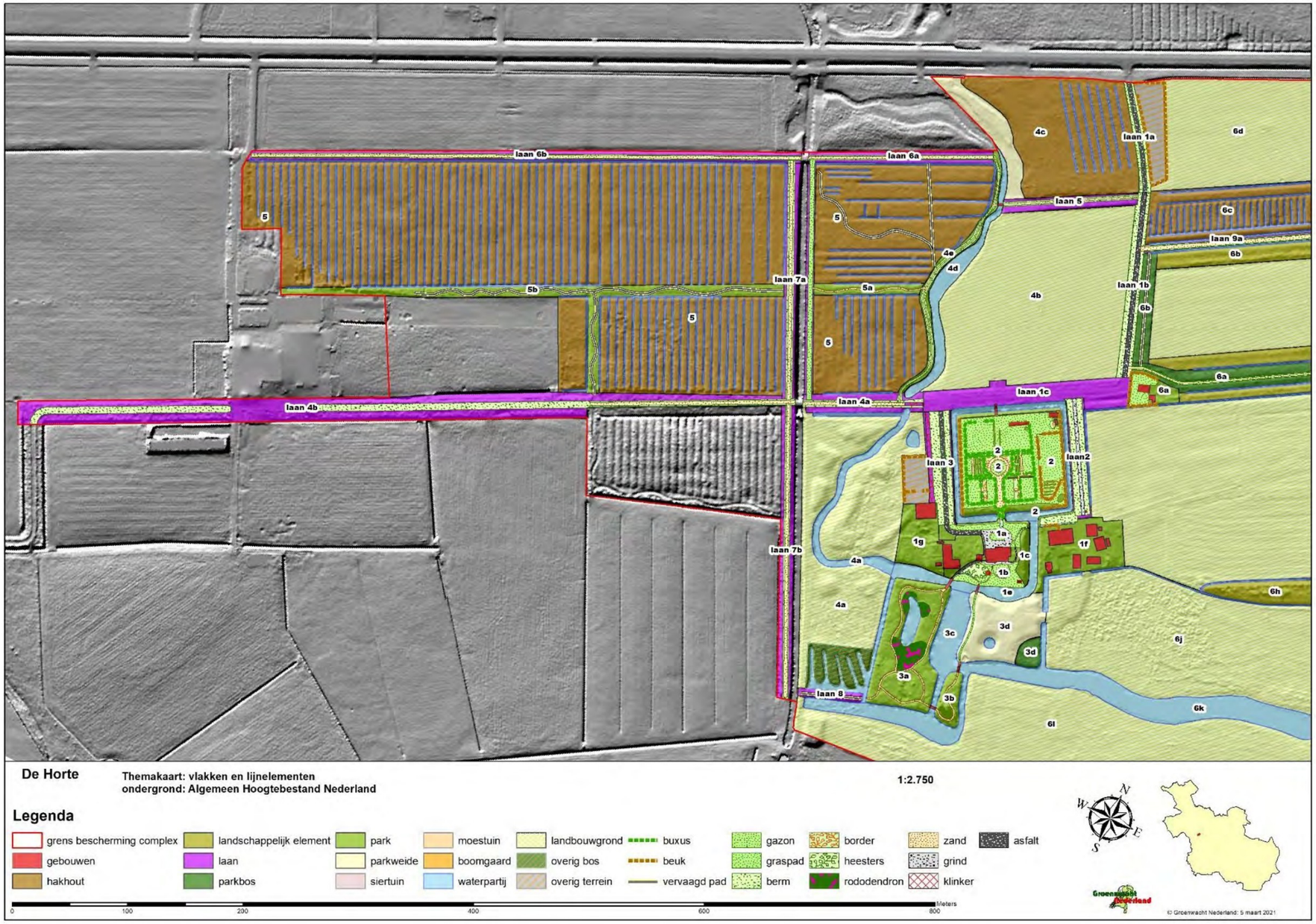
Bijlage 5 Cultuurhistorische waardenkaart

Bijlage 5: De Horte - Cultuurhistorische Waardenkaart - 1 van 2

Landschap Overijssel

Cultuurhistorische Waardenkaart

door
Groenwacht Nederland

De Horte Themakaart: vlakken en lijnelementen
ondergrond: Algemeen Hoogtebestand Nederland

1:2.750

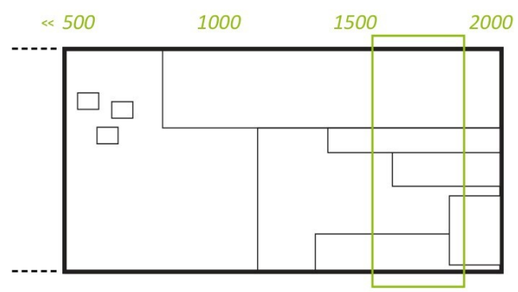
Legenda

grens bescherming complex	landschappelijk element	park	moestuin	landbouwgrond	buxus	gazon	border	zand	asfalt
gebouwen	laan	parkweide	boomgaard	overig bos	beuk	graspad	heesters	grind	
hakhout	parkbos	siertuin	waterpartij	overig terrein	vervaagd pad	berm	rododendron	klinker	

0 100 200 400 600 800 Meters

© Groenwacht Nederland: 5 maart 2021

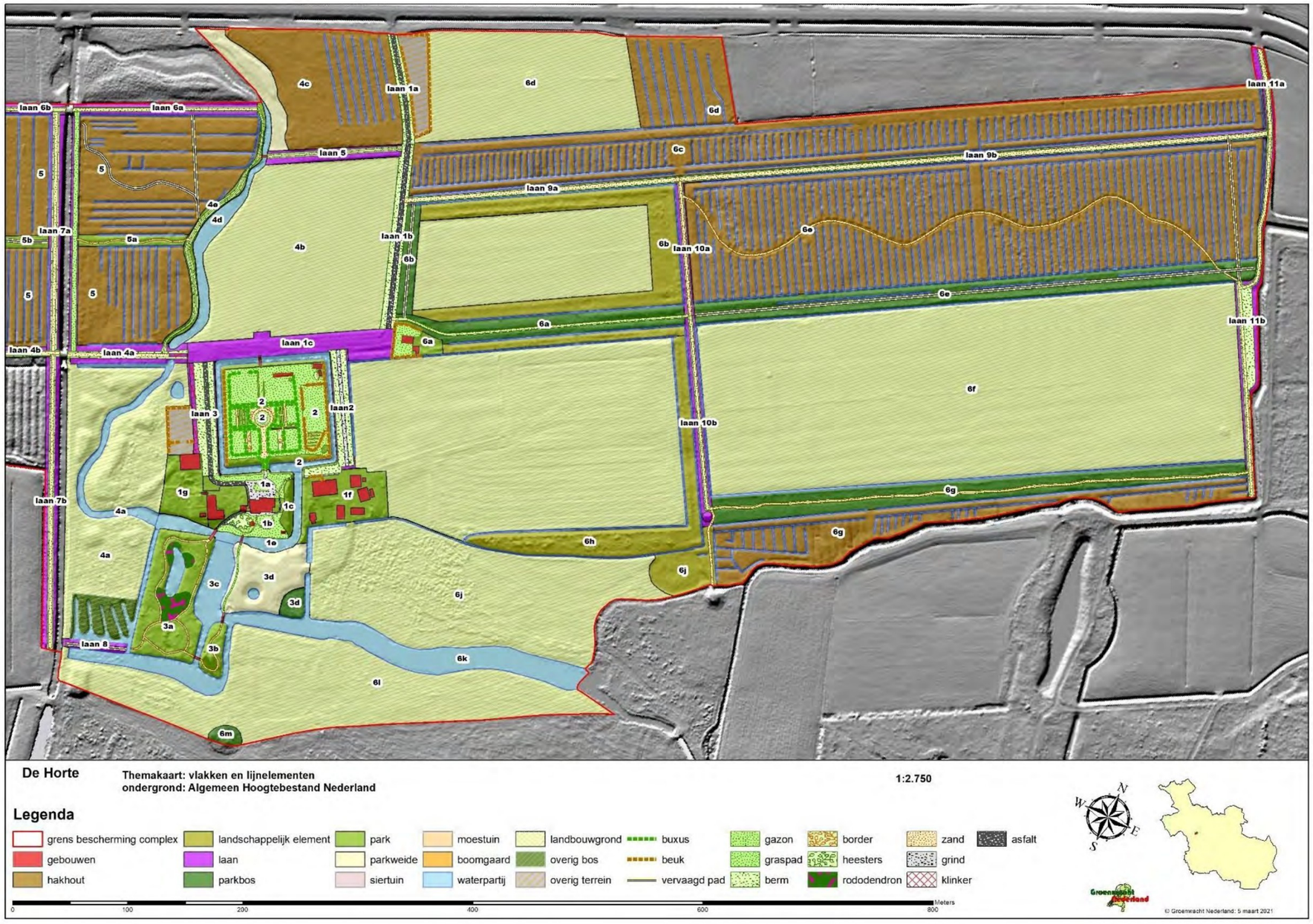
Landschapsmatrix

[6] G = goed R = redelijk M = matig **S = slecht**

Bijlage 5: De Horte - Cultuurhistorische Waardenkaart - 2 van 2

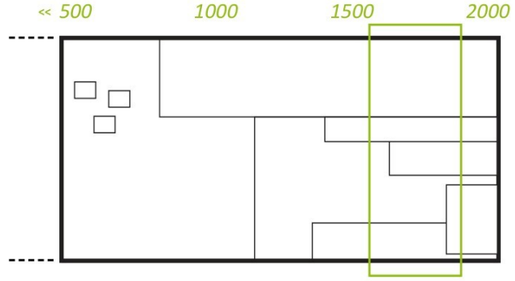
Landschap Overijssel

Cultuurhistorische Waardenkaart

door
Groenwacht Nederland

Landschapsmatrix

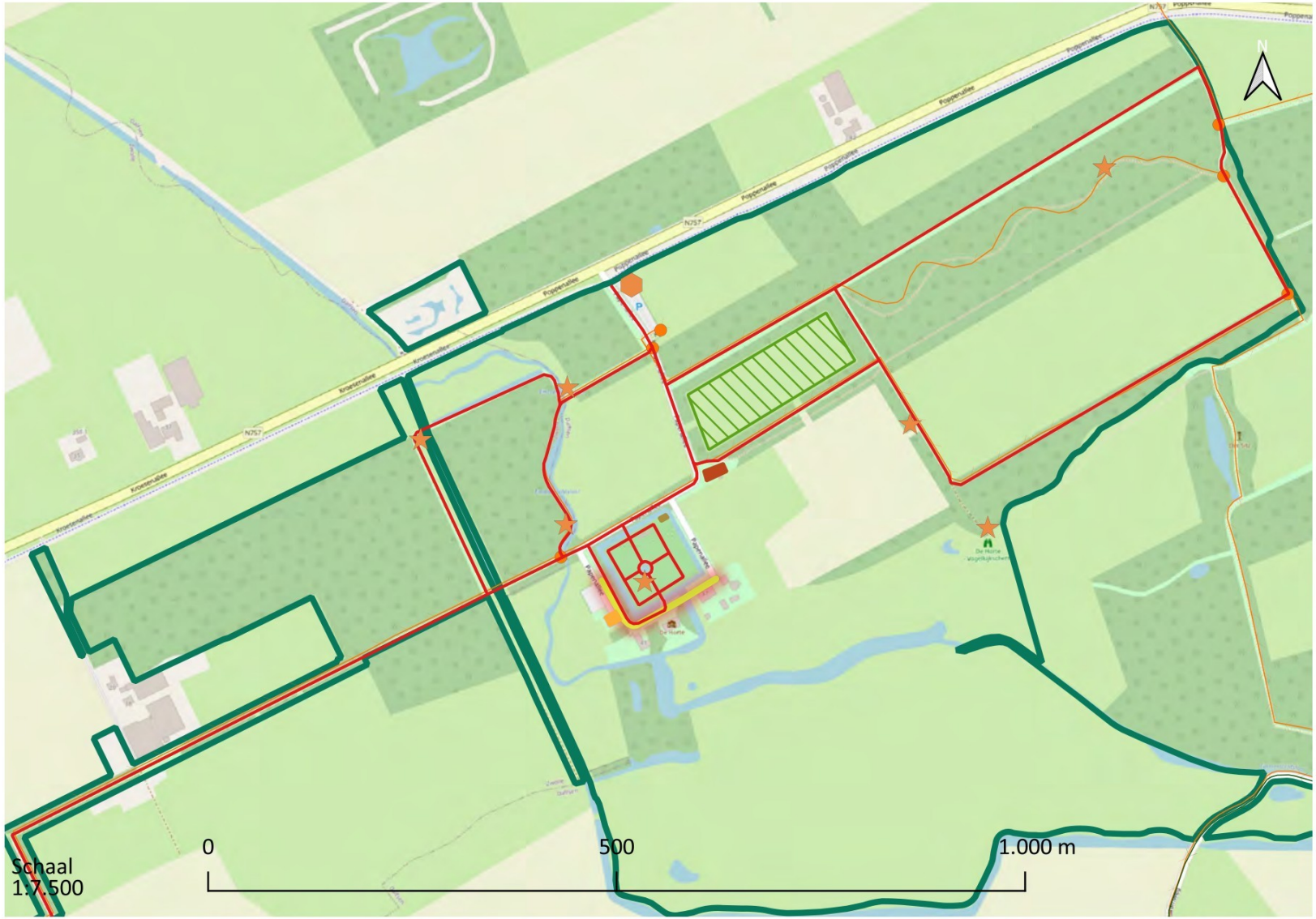

* G = goed R = redelijk M = matig **S = slecht**

Bijlage 6 Belevingskaart

Bijlage 6 Beleving De Horte

Landschap Overijssel

Legenda

POIs
- Opknappen parkeerplaats
- Informatiepunten bij kernbelevingen

Knooppunten
- Wandelroute

Routes
- Wandelroute
- Fietsroute
- Verlichting op sensor
- Goed toegankelijke paden, ook voor minder validen

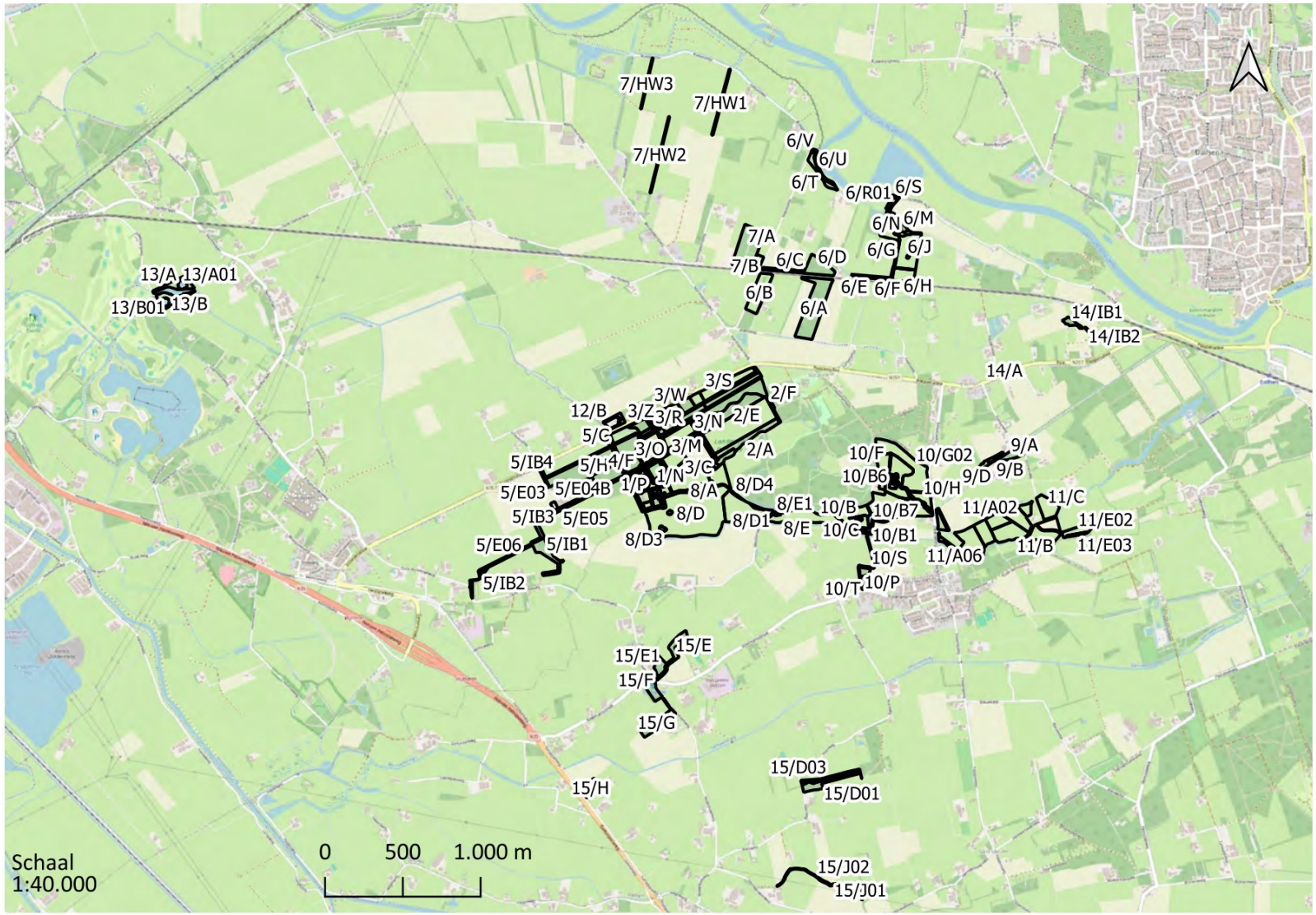
Locaties
- Ontvangstruimte voor groepen in de landbouwschuur
- Incidenteel gebruik voor kleinschalige evenementen
- Recreatieverblijf Het Witte Huis
- Recreatieverblijf Tuinmanshuisje

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 7 Vak- en afdelingenkaart

Bijlage 7a Vak en Afdelingen De Horte

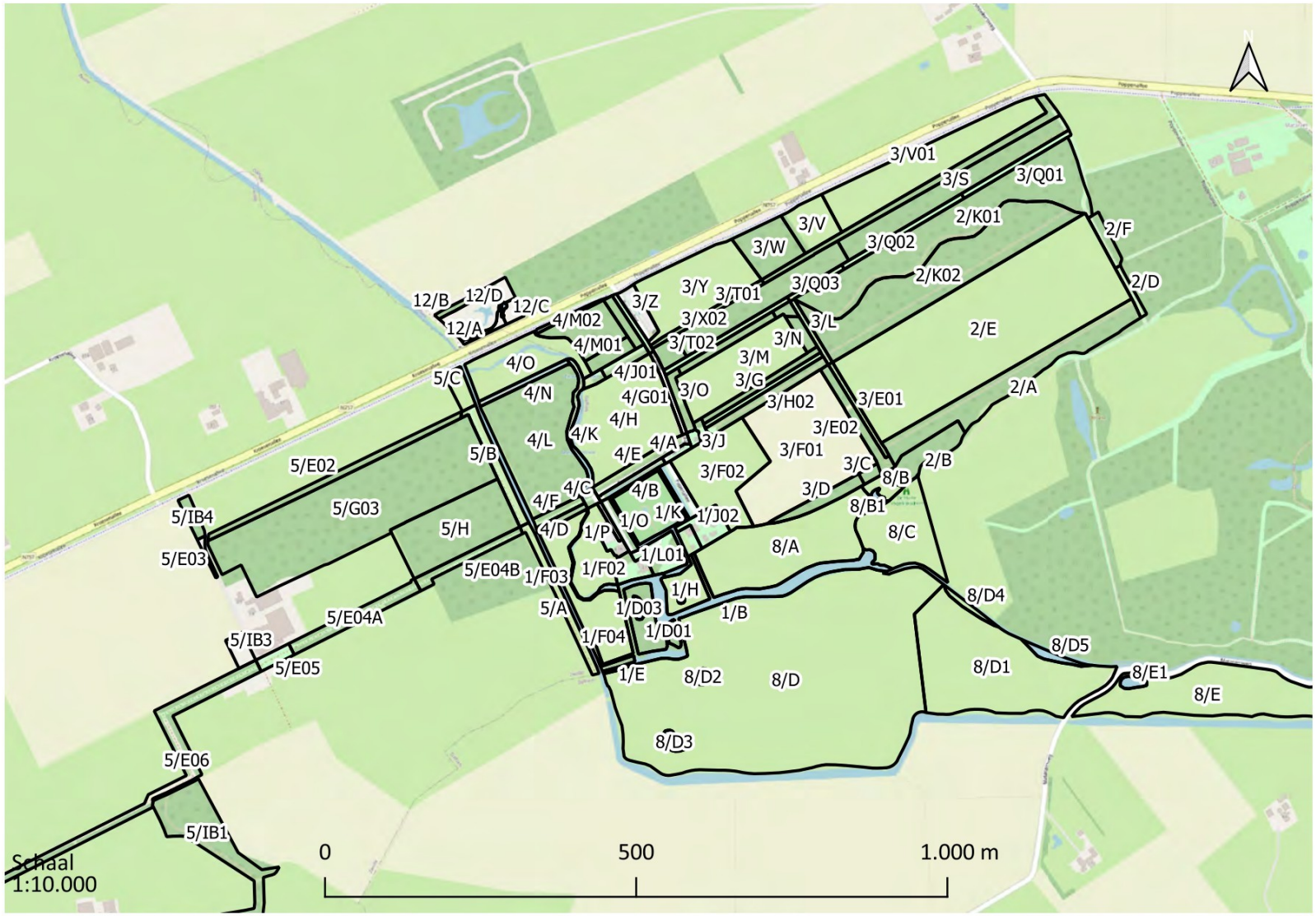
Landschap Overijssel

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 7b Vak en Afdelingen De Horte Detail

Landschap Overijssel

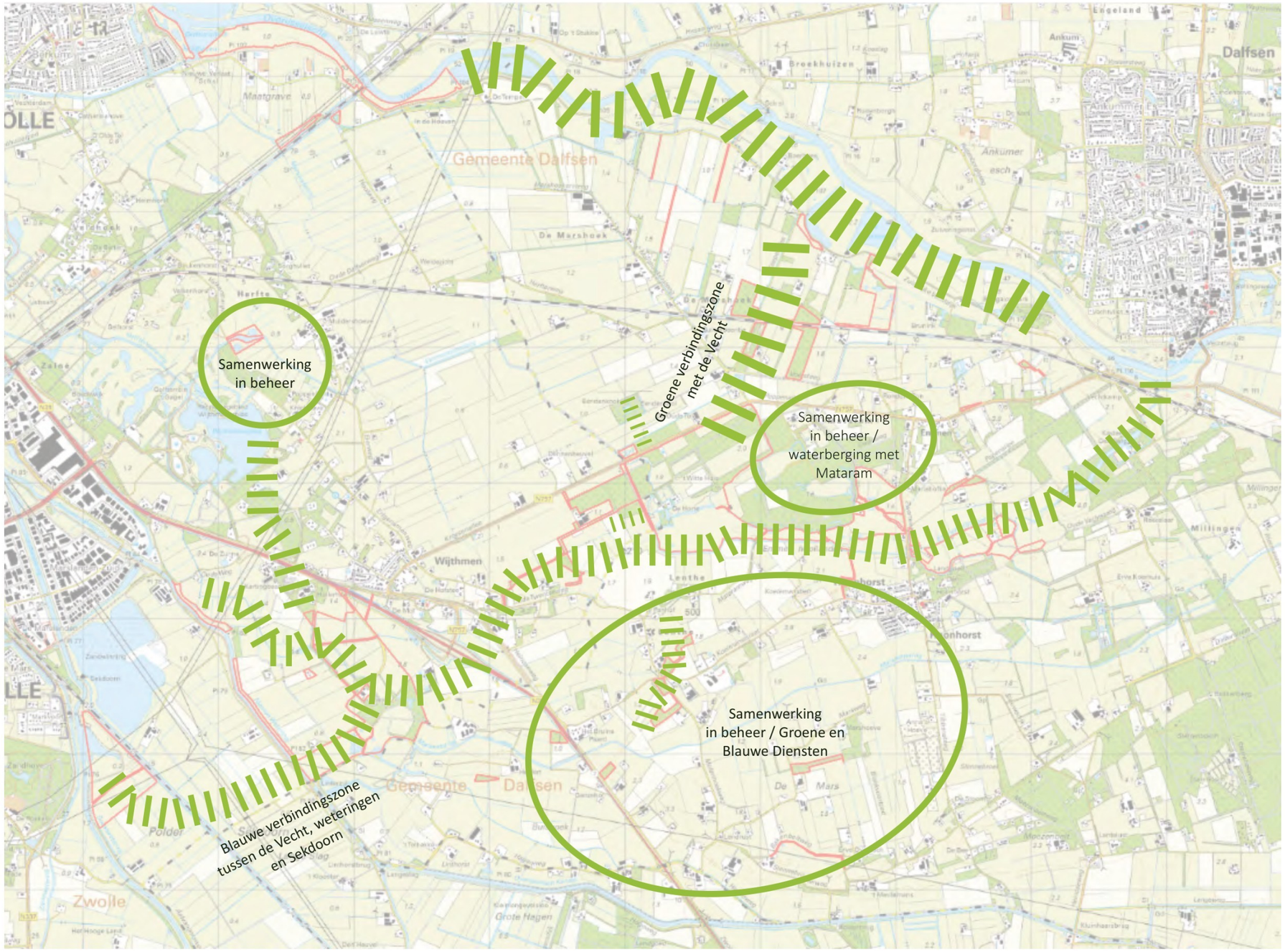

© Stichting Landschap Overijssel

Bijlage 8 Invloedskaart

Bijlage 8: De Horte - Ambities verwerving, beheer en invloed

Landschap Overijssel

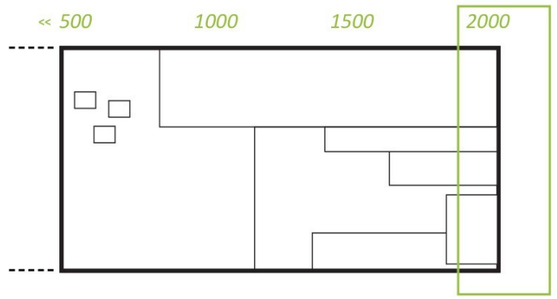
Ambitiekaart
Verbinding langs de oude Vechtmeander

Legenda

Groene vinger

Ambitie kan bestaan uit bijvoorbeeld Groene en Blauwe Diensten, agrarisch natuurbeheer, beheercontracten en/of verwerving.

Landschapsmatrix

Landschap Overijssel